

אחיל-הים

תוכן חוברת ג'

3	— — — — —	1. דברי ראש הממשלה
4	— — — — —	2. ראש הממשלה במסקר הצי
8	— — — — —	3. הצי חוגג
10	— — — — —	4. „מהפוצים” עד „הפוצים”
11	— — — — —	5. ימה ונגבה...
13	— — — — —	6. כאותם ימי הפל"ים
14	— — — — —	7. עם כובשי טנטורה
16	— — — — —	8. נימפות
18	— — — — —	9. הפלגת בתולים של החובלים
20	— — — — —	10. רוח האבטיחים
22	— — — — —	11. איך נלחם הצי היהודי ברומאים
24	— — — — —	12. הקוסם ההודי ויום ה'13
25	— — — — —	13. הקורס ה'12 שנפתח ב'13
27	— — — — —	14. היורדים למצולות ים
29	— — — — —	15. מעשה בנסיעה לבסיס חיל הים
31	— — — — —	16. מחנה בתגלים
33	— — — — —	17. הבה נדבר גלויות
34	— — — — —	18. פגישה עם ספן יהודי בנכר
35	— — — — —	19. כדאי לדעת
36	— — — — —	20. אנשי גח"ל
37	— — — — —	21. תבת הימאי
38	— — — — —	22. פנת הזמר והסעד
39	— — — — —	23. פנת שעשועים
40	— — — — —	24. ספורט וקריקטורות

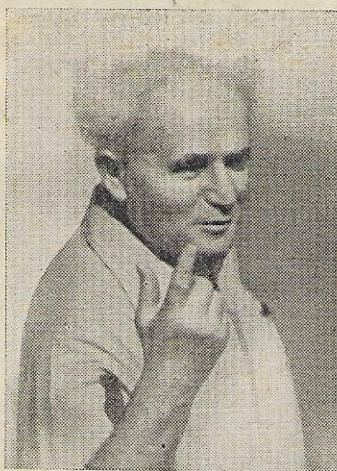
הצלום בשער	— — — — —	אלכסנדר
התמונות בעמ': 3, 4, 5, 6	— — — — —	"
התמונות בעמ': 31, 32	— — — — —	הבר
התמונות בעמ': 7, 8, 9, 36	— — — — —	טלימן
קריקטורות	— — — — —	מ. אריה
השרטוט בשער	— — — — —	ד. גלבע

היכל הים

ספטמבר 1948

אלול תש"ח

"הזרוע הצעירה בכוחות המגן"

"למלחי צי ישראל ומפקדיו שלוחה ברכה מאת ממשלת המדינה הלוואת חיל הים הוא הזרוע הצעירה ביותר בכוחות המגן של מדינתנו, אבל אני מאמין, כי כוח צעיר זה ילך ויגדל. אני רוצה שתדעו, כי חיל הים דרוש לנו לא רק לשם המלחמה, שימיה — אני מקווה כך — לא יארכו! אך הנמל והמולדת יהיו זקוקים לכם כל הימים. אני נדאג שמוחנו בים יגדל וילך, וממנו נבנה בעתיד, כשם שנבנינו בעבר מן היבשה. עליכם לדעת, שהראשונים בחיסמוניה האנושית, שכבשו את מרחבי הימים ושמו מאוקינוס לאוקינוס, היה שבט עברי. אמנם הם לא היו יהודים, אך שפתם היתה עברית. הלא הם הפוניקים, בני צור וצידון, הנזכרים בתנ"ך, שהיו קרובים לנו קרבת משפחה. הם הבינו לשלמה המלך את הצי הראשון באילת, אך הצי ההוא לא התקיים, מפני שהמלחים בו היו זרים.

"העם העברי יחדש כוחו בים. אמנם התחלה — צנועה, אך במושך שנים לא רבות נוכח לראות צי יהודי גדול, שישימש גשר וקשר עם כל תפוצות הגולה ודגל צי ישראל יראה בכל חופי העולם ויבוא לנדחי עמנו את בשורת התקומה, בשורת החזון הישראלי הגדול."

(מדברי ראש הממשלה ושר הבטחון במסקר הצי בחיפה)

ראש הממשלה במסקר הצי

היתה זו חוויה בלתי־נשכחת להיל־הים ולקהל שנכח, שעה שראש הממשלה ושר הבטחון של ממשלת ישראל ביקר בצי הישראלי בנמל חיפה.

עוד בשעות הבוקר לבש הצי חג. אניות הקרב, שייטות הפלישה, ספינות הצי של משמר החופים — קושטו בדגליהם לאורך התרנים והגשרים. פלוגות המלחים על קציניהם ומפקדיהם עמדו הכן, בבגדי הצחור שלהם, בשורות מלוכדות על משמרתם לאורך הסיפונים של אניות הצי, לקראת המיסקר החגיגי.

בספינת „פלמ״ח“

ראש הממשלה יצא מביתו בת״א בלויית משמר כבוד של הצי. נלוו אליו גרשון

הועלה בראש התורן לרגל המאורע של ביקור ראש הממשלה דגל הצי המלחמתי ובו פס זהוב ועוגן, שהם סימניו האישיים של העומד בראש המדינה.

כאנית הפלישה „פראטו“

ספינת „פלמח“ התקרבה למעגן הצי שבו עוגנות אניות המלחמה והקרב. כאן עלה ה. בן-גוריון על הפולשת „פראטו“ ועבר עם פמליתו לאורך השורות המלו-

ז"ק — ראש שרותי הים, וחברי מטה חיל-הים. בהגיעו לנמל בשעה 10.20 עלה עם הפמליה שלו לספינת המנוע „פלמח“ שיצאה לסיוור על פני הצי בשטח הנמל. משעלה ראש הממשלה על הספינה נתקבל ע"י משמר כבוד של חיל-הים ובראשם קצין המבצעים של חיל-הים, האפסנאי הראשי, קצין המנהלה, היועץ הימי וראש המשטרה הימית. כנהוג בצי,

הופיעה „יציאת אירופה תש"ח", „כנסת ישראל", „תל-חי", „ביריה", ועוד ועוד... ספינות שכל אחת מהן הוסיפה בשעתה פרק מזעזע לפרשת נדודיהם של נדחי ישראל.

במזה הפריקה

עם סיום הסיור פנתה הספינה לעבר מזה הפריקה בנמל חיפה, והאוויר נודעזע פתאום מהד יריות תותחי אניות הקרב. שירו שלוש פעמים לכבוד ראש הממשלה. היה בכך משום סמל שדוקא במזה הפריקה — באותו מקום, ששימש נתיב יסורים למגורשי קפריסין, במקום בו נאבקו רבבות מעפילים בידיים ריקות, בעמדם

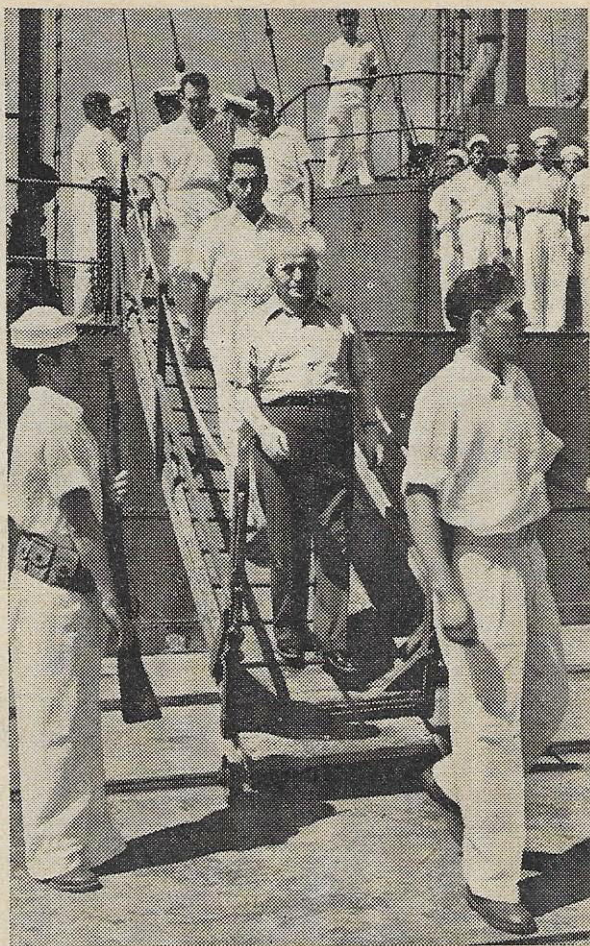
כדות שעמדו „דום" על הסיפון עם מפקד דם בראש.

ראש הממשלה עבר בין הימאים ונכנס אתם בשיחה. הוא שוחח עם ארצישראל ליים ועם אלה שבאו מכל תפוצות הגולה: עם קצין יהודי מהודו, עם קצין יהודי מפינלנד ועם ראש המהנדסים, שכבר בימי המלחמה הראשונה היה ימאי בצור ללית גרמנית.

צי המעפילים

אחר כך יצא ראש הממשלה בספינה לסיור קצר במימי הנמל. אט אט סובבה הספינה באיזור הנמל והתעכבה בסביבות „צי המעפילים". לעיני המסיירים

ליד התותחים ולבקשתו הופעל תותח אחד והוא „נתכבד“ ביריה. כאן נורו לעיניו גם צרורות יריות מכלי־נשק נגד מטוסים.

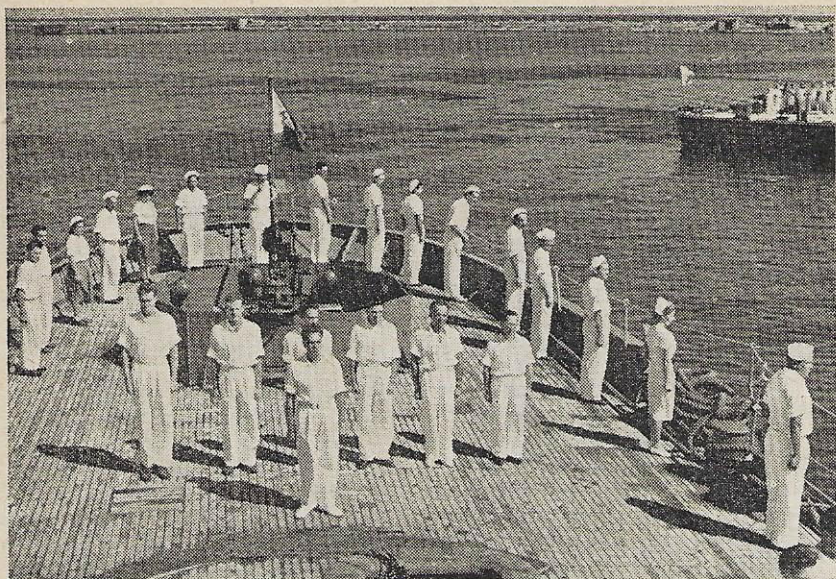
בשעה 1 בצהריים יצא ראש הממשלה מן הנמל. הוא עלה עם פמליתו להר הכרמל. מראה מרהיב עין על הים וכל אשר עליו נגול לפני האורחים.

ד. בן־גוריון סעד את ארוחת הצהריים על שולחנו של גרשון ז"ק — ראש השרותים הימיים ואתם ראשי המחלקות של מטה חיל־הים, מפקדי השיטות ומפקדי האניות.

מול קלגסים מזויינים — הופיעו אניות הצי הישראלי נהוגות בידי אותם יורדי־ים, שנהגו לשעבר את ספינות ההעפלה. לקול תקיעת חצוצרה עלה ד. בן־גוריון לראשונה על סיפון אנית הקרב. מפקד השייטת קיבל את ראש הממשלה ונתן לו הסברים שונים. גם כאן ניצבו כל המלחים במסדר נאה על הסיפון. מעל סיפון האניה — ק. 20, נשא ראש הממשלה ברם־קול את נאומו לחיל־הים.

סיום הביקור

בשעת הסיור באניות התעכב בן־גוריון

ה צ י ח ו ג

והחג אמנם בא! התכונה היתה רבה בכל: במשרדים, ברציף, בספינות וב אניות. קדמה לו, לחג זה, עבודה קדחתנית רבה. היה זה מחזה מקסים ומרהיב עין — כל כלי השיט המצוחצחים על מל־הים העומדים מוכנים להקביל את פני השר בסילוד ימי־צבאי; התלבשות של הימאים המבהיקות בצחורן על רקע כחול הים; הדגלים הסגנוניים המתנוססים בעליות ובשובבות מתחת לשמי התכלת. משבא השר עם הפמליה שלו, עלה על אחת מספינות „משמר החופים” וסקר משם את הצי הצעיר שלנו. כן! הננו מדינה ממש, אם לדון אפילו רק לפי הטכס המוצלח שערך הצי המלחמתי לכבוד ראש הממשלה. התותחים רעמו וירו את יריות־הכבוד שלהם, ודפנות אניות המעפילים העוגנות בנמל הזדעזעו ורעדו מגיל למשמע קול החצוצרה שלה

ישנם בקרבנו „אסטניסים” המתביישים „להתרגש” ו„להתלהב”... אך היום, בביקורו הראשון של ראש הממשלה ושר הבטחון בצי העברי, כבשה השמחה וסחפה גם את ה„מתביישים” הללו, וב־יחוד את „בעלי־השמחה” עצמם, את חיל־הים. למרות יום החול הרגיל, הורגש כי יום שלישי זה, יום שהוכפל בו „כִּי־טוב”, הוא יום־טוב וחג לחיל־הים. אגב, מרננים שמלבד השמחה לעצם המאורע, היו רבים ששמחו כי סוף סוף זכו כבר למדים צחורים... והיו גם כאלה ששמחו פשוט ליום חופש בלתי־צפוי... כבר באור ליום ג' הופיעו הקשרים לבושי לובן, בפנים קורנות ובאזלת־יד... שהרי כל ניד וכל תנועה עלול חלילה לסכן ולקלקל את יפי הלובן המבהיק כשלג. הם דמו אז לסנוניות הראשונות המבשרות את בוא החג.

לקט מהעתונות על מסקר הצי :

"הקסימו המוסקרים הנאים על סיפוני האניות, לובן בגדיהם
של מלחי הצי, הקצב המתואם של פעילות ההרגמה" ("דבר")

"היה בכך משום סמל שדוקא במוזה הפריקה, — באותו
מקום ששימוש נתיב-יסורים למגורשי קפריסין — הופיעו אניות
הצי הישראלי" ("הארץ")

"היתה זו חוויה בלתי-נשכחת למלחים הצעירים, לבושי
הלובן המבהיק, בעמדם על סיפון אניות-קרב הישראליות".
("הבוקר")

"המחזה הבלתי-רגיל משך את שימת הלב הכללית ועמד
במרכז ההתענינות במול חיפה" ("הצופה")

השר הנמרצים, שנשא מעל סיפון האניה
ק. 20, מן העידוד ומהפגנת הכוח וה-
רצון הגנוזים בחיליננו, חיל-הים הצעיר
בחילות ישראל...

גבריאלה

את הנפת דגל הצי של ראש הממשלה.
הן שכה סבלו מקלגסי בוויק, הן שיודעות
לספר כה רבות על מחזות מזעזעים ומ-
בישים, לא פיללו ולא קיוו שתהיינה פעם
עדות למעמד היסטורי נפלא זה.
אכן, היה בו במעמד כביר זה ובדברי

מ.הפורצים" עד "הפורצים"

ו"קלת־רגל" — את מספר "קשריה" איני יכול לדאבוני לגלות לה, סוד צבאי הוא — מהירותה עולה על מהירות כל אניות־המלחמה שלנו. משום שאינה מסורבלת בשריון כבד ומשום שהמנוע המיוחד שלה מוסק בדלק משוכח מאוד ויקר, המגביר את מהירותה. תפקידה בעיקר לערוך פשיטות ולפרוץ בקוי האניות של האויב ולהתקיפו מערפול... ספינת "הפורצים" היא בבחינת ה"גיפ" של "שועלי־שמשון" ואנו "שועליה" — תכונותיה: מהירות, הפתעה, העזה...

— המותר לי לשאול אותך שאלה "לא דיפלומטית", ההשתתפות כבר בפעולות? — עדיין לא, כי רק זמן קצר נמצאת הספינה בדינו. ועתה אנו משפצים אותה ומתקינים אותה לתפקידה המלחמתי. וב־בוא היום לא תבייש את הצי המלחמתי הצעיר שלנו. אָמנם היא השתתפה כבר בקרבות ימיים, אך לא שלנו, כי אם של עם אחר, עם ימאי גדול, שממנו נתגלגלה הספינה הזאת, דרך גילגולים שונים, ל־ידינו...

— ומהו ההרכב של הצוות שלכם? — אנו כולנו מעור אחד, "צברים". אין אצלנו ספנים, "מכל הגלויות" ואין, איפוא, אצלנו בעית השפה והיחסים כבספינות אחרות. אצלנו, "שפה אחת ודברים אחד־דים". משום כך הליכוד החברתי אצלנו בסדר גמור. אנו בבחינת משפחה אינטי־מית. ואכן רוח חברית וחברתית טובה שורה בספינתנו. זה מתבלט בכל דבר, גם בסדר ובנקיון המופתי שבספינתנו.

— סליחה, עוד שאלה קטנה אחת ואחר־אחדל. — והיא: — מה שמך, ומה תפקידך בספינה זו? — שמי בפי החברים — "כושי" והנני קצין־ים...

— "אכן, כברת ים, סליחה, כברת דרך ארוכה עברנו מאז, מ"גדוד הפורצים" ועד ספינתנו זו, "ספינת הפורצים" — כך אמר לי איש שיחי הסימפטי, בחורון שחום, מוצק גו, בעל שפמון שחרחר. — לעתים נדמה לי שעברו כבר מאז שנים רבות מאוד, אם למדוד את השנים לא במספר השבועות והחדשים, כי אם במס־פר החוויות, המאורעות וההרפתקאות המלחמתיות...

— וכיצד זה, איפוא, נתגלגלתם, חיילי היבשה מ"גדוד הפורצים", לחיל־הים? — סליחה, היה עליך לשאול להיפך. כיצד זה נתגלגלנו חיילי־הים לחיל־יב־שה, ל"גדוד הפורצים", כי חיילי־ים היינו תחילה. ודאי ראית במצעד של "יום המדינה" את הסירה האמפיבית, הנעה גם בים וגם ביבשה. אף אנו לסירה זו דמינו. הננו בבחינת חיילים אמפיביים. ראשיתנו בחילי־ים, כי הפלמ"ח, שהפל"ים הוא חלק ממנו, דאג לא רק לעניי יבשה... כי אם גם לים ולכל הקשור בים: הבאת מע־פילים והבאת דברים שאי־אפשר עוד לכתוב עליהם: "עתה מותר כבר לגלות" משהחמירה המלחמה ודרושה היתה תג־בורת לחיל־היבשה, נשלחה פלוגתנו ה־פלי־מית ל"גדוד הפורצים" המפורסם ופ־רצנו את הדרך לירושלים ולעיר העתיקה ועוד... משבצענו את המבצעים שהוטלו עלינו, נמשכנו בגעגועים חזרה אל הים, "כזאב הנמשך היערה"... אך לא כולנו חזרנו. אחדים נפלו בקרבות, אחדים נפצעו ואחדים, "בגדו" פשוט ונשארו בחיל־היבשה... רק ח"י אנשים חזרנו ל־ספינה זו, ומכאן שמה "הפורצים".

— ומה תפרצו עתה, את המים, את הים?

— מדברייך ניכר, כי לא איש ים אתה. גם בים נמלא תפקידי פריצה חשובים. ספינתנו זו הקטנה, ספינת מירוץ היא

"ימה ונגבה..."

פלוגת חיל-הים לוחמת בנגב

של חיל הים שקובצה מניה וביה — לקראת הפעולה.

עדיין המשכנו לשיר ולנגן במפוחיות, שעה שזוזו המכוניות. עדיין לא חפצנו להניח לאותה רוח נעורים טובה שתקפה אותנו בהיותנו מוטלים בערבים, איש איש בשוחתו — שוחות בטחון שתפרנו לעצמנו באותו פרדס גדול אשר שימש לנו בסיס יציאה — מישהו באחת השוחות פותח בשיר ומיד פשטה השירה ואחזה בכל פינות הפרדס כאותה להבה. וטוב היה. טוב! חשנו בעליל איך הרוח מת-חשלת.

לא עברו רגעים מרובים עד שנעצרו המכוניות. מכאן ואילך המשכנו דרכנו ברגל. מכאן ואילך נדם קול השירה והשורה שרכה דרכה בשקט ובזהירות ואין אתה שומע אלא את הולם מצעדו של ההולך לפניך בשורה.

הלילה היה בהיר ושקט. הירח כמעט במלוא אורו. מסביב — שקט מופלא. אנו סוטים מן הדרך וגולשים בשביל היורד אל הוואדי, וקרבים אל הכפר. ועדיין דממה מסביב.

מוזר מאד השקט הנפלא שמסביב לעור מת הצפיה והמתיחות לקראת העתיד להתרחש. האמנם נהיה בעוד רגעים מספר בתוך המולת קרב? האמנם נזנק עוד מעט איש איש ממקומו בתוך השורה המלוכדת ונסתער כפריצי חיות שואפי דם, להרוג ולהשמיד? כיצד ומתי פשטנו לפתע את בגדי העבודה של עמל יום יום והעלינו על עצמנו מדי קרב? ושמה אין זה אלא חלום רע, הן הכל מסביב כה קרוב, ומזכיר נשכחות של לילות ירח במחנה, של תנועות נוער המתחנך על עבודה ושלום!

לרגע פגה הצפיה ונשברה המתיחות.

...עם חשכה עלינו למכוניות, חמושים מכף רגל ועד ראש והחילינו להתקדם. לקראת מה? מה יביא הלילה בכנפיו לכל אחד מאתנו?

לא היה פנאי לחשוב על כך. לאמיתו של דבר לא נותר כלל מקום בלב למחשבות על גורל אישי. היינו כולנו עמוסים חדות ההכרה של תוכן המשימה שהוטלה עלינו. אנו יוצאים לפעולה אשר תכליתה — פריצת הדרך לנגב! שוינו לנגד עינינו את ערך פעולה זו לאלו החיים זה כמה חדשים תוך ניתוק, מעבר לקוי המצרים. הבינונו יפה את המשמעות הפוליטית של תוצאות הפעולה, ערב ההפוגה מס' 2. כל זה מלא אותנו עד לבלי הכלי ובקוצר רוח חכינו לשעת האפס. לא נותר, פשוטו כמשמעו, כל מקום למחשבות על הגורל האישי הצפון לנו בחיק הלילה והגורל...

ודאי תאמרו, בחיך סלחני — "ציו"רות". כן. אף על פני משתפך, למקרא שורותי, אותו חיך לגלגני והריני מפליט לעצמי מניה וביה — "ציונות!"

אולם מה אעשה וכזו, כן כזו, היתה החוויה לאמיתה. עדיין זכור לי קלסתר פניהם של החבריא בשעת מיפקד היציאה. — זקופים, דרוכים ו... קורנים. כאילו שמעת את רחש הלבבות: "לנגב, לנגב! לפריצת הדרך אל זו הערבה, אל זה המדבר הגדול השמם והצחיח, אשר אלמלא תככי האימפריאליזם לא היה איש נותן דעתו עליו. ואילו בשבילנו דוקא שטח עצום זה, הוא הוא הסדן העיקרי להולם פטישו של עצמו צמא הגאולה והיציירה, ותנאי להמחשת החזון והכרח של קיבוץ גלויות.

ובכן, ככלות הכל, לאחר הכנות, התארגנות ואימוני הכנה, יצאנו — פלוגה

אנו רובצים לנו בנחת בתוך שדה הדורה — רוגעים ומפוייסים, שוכחים עולם והמונן.

פתאום, בבת אחת החל הדבר. כאילו טירוף אחז את הכל. מטר איום של אש, רעש ומהומה, התפוצצויות ותשפוכות רסיסי פגזים, נביחת מקלעים וזמזומי כדורים — המולת קרב מחרשה אונים. רגע, כאילו תדהמה ירדה עלינו. אך כהרף עין נתלכדה השורה — ארוכה ומפוזרת — וכאילו במטה קסם מתרוו ממים כולם ונישאים בדהרה קדימה אל מול עמדות האויב אשר לפנינו.

וכאילו שכרון כבש את כולנו. אין איש נותן דעתו על האש הנתכת, אין שם לב לכדורים. בצעקות פרא הסתערנו על העמדות. פה ושם נפגע מישהו מאתנו וצונו. כדי רגע מתחמץ הלב, אך הנך נישא הלאה, הלאה, המום המולת הקרב ושכור הרגשת נצחון, בראותך את האויב נוטש את עמדותיו ונס בבהלה אל תוך הכפר. עוד רגע ואנו בתוך העמדות. כבשנו את הקו הראשון.

עתה עלינו לחדור אל תוך הכפר עצמו, לכבוש את העמדות החזקות אשר שם ולהרוס את סוללות התותחים שלהם, ה"יורקות לעומתנו מבול של אש. עדיין אין פנאי לתת דעתנו על מצב פצועינו. עדיין אנו בראשית המערכה. החובשים נשארים מאחור לטפל בפגעים ואנו מזנקים מתוך העמדות אשר זה עתה כבשנו, ומסתערים על הכפר עצמו.

המצרים מגלים עתה מן העמדות שב"כפר התנגדות עזה. כאילו התנערו מתד"מת ההפתעה. כוח האש שלהם עולה לעין ערוך על זה שלנו ובידיהם כלים רבים ומשוכללים ושפע של תחמושת. יריותיהם עתה יותר מכוונות. מספר נפ"געינו גדל, אולם ההסתערות לא נבלמה. לפי תכנית עריכה מראש פונה עתה כל כתה לעבר גורתה במבואות הכפר, בכדי לשוב ולהפגש בתוך הכפר במקור

מות שסומנו למפרע. עתה הגענו לשלב הקשה ביותר של המערכה. השלב המכריע. בעוד שחלק מאתנו מסתער על העמדות שבאגפים ועל סוללות התותחים, מתפרצים האחרים אל תוך הבנינים ומ"טהרים אותם אחד אחד. הקרב מתנהל מבית לבית.

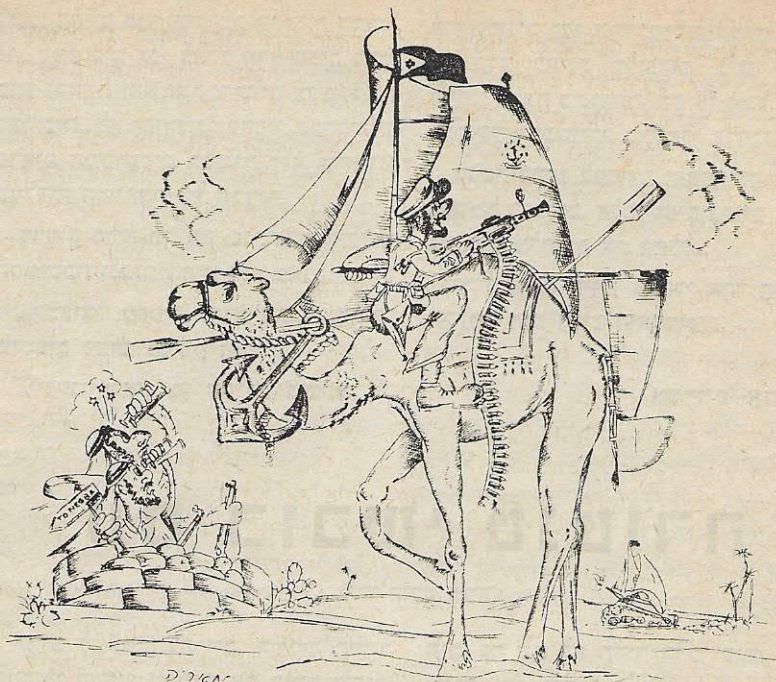
שעה ארוכה עברה. צעד אחרי צעד אנו מתקדמים לתוך הכפר. עתים נדמה — הנה שכך הקרב, פחתו היריות. אולם במהרה מתברר שעדיין נותרו להם לי-מצרים עמדות רבות באגפים, מחוץ לכפר. נראה כי גם תגבורת של האויב חשה למקום. אולם כל זה מחוץ לכפר. שליט תנו בכפר — מלאה.

עתה הגיעה השעה לברר בדיוק את מצבנו; מה מספר הפצועים שלנו, מה מצבם, ואם, חלילה, יש בינינו גם חללים. אנו מתרכזים סביב קבוצת בנינים במרכז הכפר ועורכים את כוחותינו. למגינת לבנו מתברר כי מספר הנפגעים בינינו גדול. 3 חברים יקרים נפלו חללים. ומספר הפצועים מגיע ל-2 עשרות. למזלנו רוב הפצועים נפגעו קל. מצב התחמושת שלנו, בכי רע. אולם עיקר המשימה שהוטלה עלינו — הושגה. הכפר בידינו ועלינו להחזיק בו מעמד עדי תגיע התגבורת אשר תפקידה להתבסס במקום. האויב עודנו ממטיר עלינו אש חזקה ואף חוזר להפעיל סוללה מרוחקת. אך נסיונותיו לפתוח בהתקפת-נגד ולכבוש מחדש את הכפר, נשברים אל מול אש אנשינו אשר תפסו עמדות מסביב לכפר.

ריכוזנו את פצועינו וטפלנו בהם ככל האפשר בתנאי קרב. שיפרנו את מצב תחמושתנו מתוך הכמות העצומה של תחמושת האויב אשר נותרה בעמדות לאחר מנוסתו.

התקשרנו עם מטה הגדוד והודענו על המצב, כשאנו מחכים להוראות, ומצפים לבואה של התגבורת...

אברהם מ.

ימאי נלחם בנגב...

„כאותם ימי הפליים!“...

(רגעים מסביב למדורה)

את הביצוע? הימצאו בתוך ציבורנו כאלה המוכנים לשאת בסבל ולצאת ל-
שממה על אף סכנותיה ומראותיה?...
הרחק נופל כוכב. אני מלווה במסלולו
עד כי דעך כליל, הרחק באופק, מקום שם
נושקים החולות הצהובים והרקיע אהדדי.
„וברגע זה — ממשיך עמנואל —
שאנו ישובים בצותא מסביב למדורה
כאותם ימי הפליים ומקיימים עובדה
קיימת — ירחב הלב...“

ואכן ישובים אנו בצותא, קומץ קטן
של בחורים לאור המדורה הדולקת במר-
חבי השממה. גדול הוא התפקיד ויקרה
המשימה שנטלנו על עצמנו. יש בה
ביציאה זו מהמשך המסורת, אם גם

הנני שוכב על החול ומשחק בידי
ברבבות גרגירי-זהב. מעל מטיילת לאטה
לבנה מלאה ושופעת אור. בעיני תר אני
אחר הכוכבים שנגהם מועב ברקיע הב-
היר..

במרחק צעדים ממני ישובים החברים,
בחצי גורן, וגומעים מפינג'ן הקהה המה-
ביל. שלהבות-זהב משתרבות מן המדור-
רה שהודלקה וגצים, אלפי גצים מתעופ-
פים ממנה ונדעכים אט אט הרחק, אי-שם
בחלל...

חרש מדבר עמנואל וכל העינים נעו-
צות בפניו.

„אכן חברים, משהוגשה התכנית במטה
היה מי ששאל: היש מי שיטול על עצמו

עוד נכונים ימי התלבטויות חמורים, אך אם נדע להיות מלוכדים, נדע להיות חדורי הכרה משותפת, רק אז נוכל להתגבר על המכשולים שיעמדו בדרכנו..."

מנשה בוחש במדורה ומהפך את תפוחי האדמה הנצלים. אלפי גצים נתזים ולשרות אש מלחכות את החלל...

מעל נחבא הירח מאחרי אחד העננים הקלים, רגע ושוב הוא מופיע.

אברהם אבי-און

לבשו החיים בגד חדש עם התהוות המדינה. ממשיכים אנו בדרך הראשונים בכיבוש נקודות ואין אנו נרתעים מן הסכנות הכרוכות. לא יפחידנו ערביי המדבר הפראים המשוטטים בלילות ולא תדאיגנו המלריה הממארת של הבצות.

מרחוק מילל תן. אין שני עונה ליללתו הממושכת ונבלעת היא ללא מענה.

...עמנואל מפסיק לרגע את דבריו הרשופים ושוב ממשיך:

"יודעני שאין מן הקלות ביציאה זו.

עם כובשי טנטורה

(מפי חובש פצוע)

הים. גם שם לא תהיה דרכו סוגה בשורשים. אנו מחכים בצפיה, לוואי ולא יודקקו לנו. עלינו להיות מוכנים לפעולה מהירה וזריזה. איחור ברגע עלול לקבוע חיי נפשות.

"אני שומע צעקות: פצוע! פצוע!" הקצין מופיע ופוקד עלי ועל חברי לצאת בגיפ לאיסוף הפצועים. היינו שלושה אנשים בגיפ: הנהג, חברי החובש ואנוכי. הצידוד מוטען על המכונית. הגיפ מחליק ביעף על גבי החול. נכנסנו לקו האש. כדורי מוות מזומזמים מעל לראשינו. אנו כופפים את ראשינו וממשיכים לנסוע. הגענו לקו הראשון. אני שומע צעקות: פצוע! פצוע! היה זה על גבי גבעת החול שמימיננו. חברי חש לאסוף פצוע שני. אני מטפס לגבעה שממנה נשמע הקול. הגיפ פנה במהירות לגיזרה שניה, בה חיכו פצועים חבושים לאספם. במעלה הגבעה התקדמתי על שתיים כשקומתי שחוזה. כאשר הגעתי למרומי הגבעה, זחלתי על ארבע כשבטני לופפת את האדמה. מסוכן להרים את הראש.

קרוב לשעת הצהריים. השמש תלויה במרומי הרקיע ומפיצה את חומה ביקום. ממערב רוגע הים ונראה כמרבד כחול וחלק. באפקו הוא מתמזג עם תכלת הים. חולות הים המזוהבים פרושים לרגלינו. רוחים קרירה נושבת במרחב מפיגה את החום ונושאת בכנפיה גרגרי חול קלים. הדממה מופרעת לפתע. קולות נפץ חזקים נשמעים. מטר של יריות ניתך לכל עבר. מתאבכים ענני עשן וחול. ריח אבק שריפה עולה בנחיריים. החל שלב הסיום בהסתערות אנשינו לכיבוש כפר חשוב זה, המשמש כבסיס ימי לאויב. לכפר נמל טבעי השוכן במפרץ קטן ושקט. עם כיבוש המקום יחוסל מרכזו של פורעים מצריים שעלו בחוף זה וב-עיקר, ישמש כבסיס ימי עברי לעליית אחים ולהספקת צידוד. מקומי ביחידה הראשית פואית באחד מהקומים האחוריים. הצידוד הרפואי מוכן לפעולה. לרשותנו גיפ קטן וטוב. קולות הנפץ ממשיכים להדהד כרעמים במרחב. כנראה שזאת היא הרעשה שלפני ההסתערות. אנשינו כיתרו את הכפר מכל עבריו. לאויב מפלט אחד —

היריות, פשטתי את כותנתי ובה קשרתי את הפצוע לגופי, כשהוא נטוי על צדי השמאל. בידי הימנית לקחתי את המקלע וכך התקדמתי לבסיס. למרות שהנטל כבד היה לא הרגשתי בדבר. השמחה שבקיום מצוות הצלת נפשות הקלה. אני מתקדם במהירות כשראשי כפוף במקצת ומהרהר. יתן ה' ואצליח להביאו חי ל־בסיס. אין אושר גדול מזה, אושר פנימי אמיתי. אני נזכר במאמר חז"ל "כל המ־קיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא". אשרי הזוכה לכך.

"לפתע ותקף אותי כאב עז"

כדורים ממשיכים לטוס מסביבנו. לפתע ותקף אותי כאב עז. כדור פגע בכתף הימנית. הפצע שחת דם. הייתי כבר קרוב לבסיס. אזרתי את שארית כוחותי, אמרתי לעצמי: אני מוכרח להחזיק מעמד. וכך הגעתי לבסיס, פצוע, שותת דם ועייף עד מוות. מיד הורידו ממני את הפצוע. כאשר הורידוהו נפלתי לארץ, כבר לא יכולתי להחזיק מעמד. עוד באותו ערב הובלנו לבית החולים ונותחנו מיד. הניתוחים הצליחו. אנו הולכים ומחלימים. חברי שהיה פצוע קשה ומצבו היה חמור מאוד יצא מכלל סכנה. מצבו הולך וטוב. עתה אנו שוכבים איש ליד רעהו ומשוחחים על תופעות החיים...

נרשם ע"י נחמיה לביא

הכדורים מזומזמים ללא־הרף. בזהירות יתירה הגעתי למחוז הפצי. לעיני מתגלה מחזה מחריד. על האדמה ניצב מקלע "ברן", מחסנית מלאה בתוכו וכמה מחס־ניות לצדו. מימין שוכב חייל פצוע כש־בטנו רטושה ומתפתל ביסורים. צרור כדורים פגע בבטנו ומעיו נשפכו החוצה. לא היתה לי תחבושת גדולה כפי שדרוש במקרה זה. קרעתי חלק מכתנתו של הפ־צוע, הכנסתי את מעיו ותבשתי. הורקתי לו זריקת מורפיום. הכדורים ממשיכים לזמזם ללא הפוגה. יש צורך להשתיק את האויב כדי שנוכל להוציא את הפצוע מכאן. נגשתי ל־"ברן" והורקתי בדקה אחת את כל המחסניות שהיו במקום. שקט נשתרר במקום. החבר הפצוע שוכב כשגבו על הקרקע ופניו מופנים השמימה.

"ארץ יפה ארצנו — כדאי להלחם בעדה!"

לאחר שחבשתי הוקל לו במקצת. עם כל אנחה שהוציא מגורנו הסתכלתי בפניו. ניכר היה שהנו מהרהר. עיניו בלשו ימינה ושמאלה ושוב פנו למעלה. אכן יום יפה היה היום. רוח קרירה נשבה. משמאל פרוש הים הכחול. מימין מתנש־אים שלוחות הכרמל. ארץ יפה ארצנו. יש על מה להילחם וכדאי להלחם. אלה היו בודאי הרהוריו ברגעים הספורים ש־שהינו על רכסי הגבעה. לכשנדמו במקצת

מדברי שר התחבורה על ערך הים

"העובדה, כי עולמנו נטוע על חוף ים — השמש הגדול של התרבות האנושית — עובדה גדולה היא. חלקנו זה המעורב בחלקי עמים אחרים, בקידום הימאות, מאז "זבולון לחוף ימים ישכון" ואשר "על מפרציו" ודן "יגור אניות" — טעון חיקור ולימוד. עמים נינים מותר להם לעוג לעצמם, בהשכלתם העממית, עוגה צרה: לא כן עמים אבות, אשר שרשם נוגע עד מעינות תחום רבה של הפרהיסטוריה.

(ד. רמז: דברי פתיחה ל"ספר הים" לפרופ' נ. סלושץ)

„נִימְפוֹת“

אף אני הייתי סבור תחלה כמזכר, כי „בתולות־הים“ נמצאות רק באגדות וב־ספורים דמיוניים ואין זה אלא ציזבאת גדול. אך לאחר שראיתן במו עיני מאמין אני ומאמין עתה, ועוד איך, באמתת קיומן. ואף אתם לו זכיתן לראותן כמוני, הייתם נוכחים, כי „בתולות־הים“ אינן דמיון ואגדה, כי אם מציאות ממש, העולה אף על האגדה...

פעם באחד הערבים הבהירים והיפים, כשהירח העגול שלח את קרניו המכסיות פות על פני היקום והים, ואנו בחורי ה„מרינס“ היינו שוחים ומתרחצים אז בים — ראינו לפתע „בתולות־ים“ עולות מן הים. סליחה, לא מן הים ממש, כי אם מחוף טנטורה. והן רצות ומפזזות, צוחות ושרות וכאלו הן קורצות ורומזות לנו: „עלו בחורי־חמד מן הים, בואו אלינו אל תוך זרועותינו הפתוחות!...“ משראתה החבריא את „בתולות הים“ נדהמו תחלה ונבהלו. אך מיד התאוששו, זנקו חיש מהים, היטיבו את שערות ראשיהם, התמתחו ובמצעד צבאי צעדו לקראת היפה־פיות כדי לראותן מקרוב... משהתקרבו אליהן לא ברחו כלל אל גלי הים, כי אם נשארו נטועות כפסלים על מקומן, מסתכלות בנו בחיור, סוקרות ומודדות אותנו במבטיהן החודרים והנוקבים.

„ביחיאֵת אֵלֵלָה“

— שמע, התפרץ ימאי אחד, „ביחיאֵת אֵלֵלָה“, את „בתולת־ים“ זו הריני מכיר יפה, הלא היא מהקריה ושמה חביבה אלף, ודני, שתמיד „אין לו פנאי“ התקרב אל אחת בלי שהיות רבות ואמר: „נדמה לי שאני מכיר אותך, נערה“. וכן עשה השני, השלישי, הרביעי וכו'. וכבר בו בערב קבענו אתן מפגש ומפגשים, וכדי לעשות רושם עליהן התחילה החבריא

לספר ציזבאות על ימין ועל שמאל, על הפלגות ועל הרפתקאות ימיות, על קפריסין ועל איטליה, על מרסיל ועל... סידנא־עלי. כל אחד ספר כמה אניות־מלחמה של השונא הטביע בים ואחד „חברה־מן“ סיפר כיצד צלח במשך שעות אחדות, את הירדן לכל ארכו, מנחל דן ועד ים המלח...

ומכיון שהים ועלילות הגבורה של החבריא עשו על ה„בתולות“ רושם אדיר וקסמו ללבן, קבעו איפוא ברצון רב, גם בערבים הבאים מפגשים עם בחורי ה„מרינס“ המענינים. בלינו איפוא את הזמן „אלא־כיפיק“ והכל הלך למישרין עד... עד שהתחוללה פתאום סערה עזה שעמדה לעקור ולהרוס את הכל...

„אדמורלים“ ו„פֵלַחִים“

ביום בהיר אחד החלו הבנים של ה־הכשרה בטנטורה, ההכשרה שאליה הש־תיכון גם „בתולות־הים“, מראים אותות של אי־רצון מהידידות היתרה שבינינו, בחורי ה„מרינס“ ולבין בנות ההכשרה. בני ההכשרה ראו בכל המפגשים הללו נזק לצד החברתי של ההכשרה. מובן שזה היה רק תירוץ ואמתלא, על צד האמת הקנאה דברה מתוך גרום... כי כיצד יכלו מסכנים אלה, „פֵלַחִים“ להתחרות בנו בחורי ה„מרינס“. ולכן רגזו עלינו על שאנו בחורי ה„מרינס“ גוזלים מהם את הבנות. ואין פלא בדבר שלקחנו את לבן שבי. מצד אחד עומדים לפניו ימאים לבושים לובן, מצוחצחים ומכריזים קים שעלילות גבורה לאין ספור מלפניהם ושעתידים הם להיות אדמירלים כנלסון לפחות, אם לא למעלה מזה... ומצד שני עומדים לפניו רועי בקר מסכנים, או חולבי פרות. אמרו בעצמכם, אחרי מי תנהה איפוא הבחורה?...

„גזרה אנטישמית“

משראן בני ההכשרה שבהתחרות גלויה ידם על התחתונה, מה עשו: כנסו אספת חברים וקבלו החלטה שאסור להן לבנות להפגש אתנו מחוץ לפגישות רש"מיות בענייני אספקה, מים, קשר ועוד... המסכנות שנפשן יצאה ממש אלינו, וכלום יש בחורה שאין נפשה יוצאת אלינו הימאים? היו כאסירות בית וכי „עגונות“ והיו מוכרחות „נעביך“ לקיים את הגזרה האנטישמית הזאת. אך לא לעולם חוסן, לא לאורך ימים יכלה הגזרה להחזיק מעמד. החיים יותר חזקים מהגזרות... עברו רק כשבועים ובחורי ה„מרינס“ התחילו שוב להסתובב בחדרי ההכשרה ולקבוע עם הבנות מפגשים.

ואלה שמות הדון-ז'ואנים

ואלה שמות המסתובבים: דני עם כלבו „אורי“ שמלחמת עולם לו עם הזובבים, אהרון עם „הפסיכולוגיה“ שלו — אין זה כלב. כי אם מין מחלה „אינטליגנטי“ טית... — אברהם עם פנס-כיס ואקדה — כדי לעשות על הבחורות רושם של שודר ליל, כידוע נמשכות הבחורות אחרי שודדים וגנגסטרים... — ואיציק עם פנקסי הבנזין וחיוכו המשתרע מאוזן לאוזן, ונסים בעל שערות הכבש המפורסמות שחסרה להן רק „בריליאנטינה“... — כל אלה היו ה„קליינטים“ הקבועים של ההכשרה ומלבד ה„דון-ז'ואנים“ הללו היו עוד כמה וכמה נספחים — מלשון „ספחת“ — היה נספח לענייני ים, שמי תפקידו היה לספר — כשרמזו לו על כך — ציזבאתים ובלופים על הים והאניות. היה נספח לרקודים ונספח לשירה כדי

„לעשות שמח“, נספח לענייני מזון: „קפיטאן-שקולדה“ הדואג לבעיה החמרי רית של הפגישות ומפני זה אמרו עליו הבנות: „הוא מותק“... ואחרון אחרון — נספח לענייני אהבה, שהיה מספר על עלילות האהבה האלו גנב מרומנים ובלשים וייחס אותן לו לעצמו... — אגב, יש לו הצלחה רבה אצל הבחורות, כל בחורה ובחורה שהוא רואה מיד מתאהב הוא בה...

אנו מצפצפים

מובן, משראן בני ההכשרה ש„ההיסטוריה חוזרת“ ובחורי ה„מרינס“ החלו שוב לתקוע את אפם בחדרי ההכשרה ולמשוך את לב הבחורות, התחילו שוב לרגז ולרטון ולטכס עציה כיצד להפטר ממנו. אך אנחנו והבנות לא שמנו הפעם לב אל כעסם ורגזם ו„צפצפנו“ על הכל. היינו מזמינים את הבנות אל ה„לנצ“ ומפליגים אתן אל הים, אל ים החלומות והקסמים, של „בתולת-הים“...

אין מביישים את ה„פירמה“

כך מבלים בחורי ה„מרינס“ את זמנם ואינם מביישים חו"ח את ה„פירמה“. וכשם שלמדו יפה את תורת השייט ויודעים יפה לחתור ולעבור, בשעת הצורך, בין כפים נחשולים וסערות ים, כך יודעים הם בחורי ה„מרינס“ לעבור יפה גם בין נחשולי הבחורים הזועפים וסערות קנאתם, המוכנים להטביענו בכף של מים...

ימאי מה „מרינס“

„פוטורו“

„אני תכנתי את ספינת החכמים. ספינה זו אמרתי לשלוח בראש הגולים היהודים לארץ העתיקה והחדשה. עצם הופעתה בימי ים התיכון היתה צריכה לבשר את בואה של התקופה החדשה — — — על פני ה„פוטורו“ נפגשו משוררים ופילוסופים, מציאים ומגלים, חוקרים ואמנים מכל המקצועות, אנשי מדינה, רבי כלכלה, מדינאים ועתונאים“... (הרצל: „אֶלְטֵנְיֵילַנד“)

הפלגת בתולים של החובלים

על הסיפון היתה עבודה קדחתנית ומרוגשת במשך כל היום. כיצד זורקים את הלוג הראשון בלי התרגשות? וב- הפלגה כזאת, כשהחוף נעלם כליל מהעין, הופך הסקסטנט למשהו חשוב ויקר, ל- חבר-מושיע מכובד ואהוב. ואז אתה מאמץ את זכרונך כדי שהתיאוריה, ש- למדת פעם, לא תאכזב אותך. ואמנם, עשה בחור אחד חישוב והחליט שאנו נמצאים ממש בפורט-סעיד... למעשה היי- נו, כמוכן, ליד קפריסין.

היתה לנו הוראה שלא להכנס למימיו הטריטוריאליים של האי. אבל ראינו יפה את ההרים הגבוהים, הנערמים זה על גבי זה. — חוף שאינו דומה כלל לחוף-החול הארצישראלי. בחורים, שלא ראו מעולם ארץ זרה, עמדו על הסיפון — והתרגשו.

בלילה הפכו כולם לחוזי-כוכבים. "קור לומבוס!" קרא ליצן אחד לחברו. אדם שאינו רגיל להסתכל בשמים יכול לטעות בנקל בין רבבות הכוכבים. הבחורים טעו לא פעם. אך למדו.

וכשהאיר השחר, היינו ליד החוף ה- תורכי.

זו היתה הנסיעה הראשונה לחוץ- לארץ בשביל רוב רובם של החובלים, שעלו על סיפונה של "דרום אפריקה". זו היתה להם גם ההפלגה הראשונה ללב ים, לאחר חדשים של אימונים והסברות עיוניות.

ההפלגה התחילה, כמו שמתחילה כל הפלגה, ב-"ענין" המצפן. לא ויתרנו כאן על בידות הדעת, שנעשה לגבי כל טירון באניה: בחור אחד נשלח להביא את המפתח בשביל המצפן. ואמנם, הוא הלך, המסכן... ובילבל את המוח למכונאי הראשי, שנפטר ממנו לבסוף על-ידי זה שנתן לו מפתח שבדי... צחוק אדיר פרץ על הסיפון, כשהופיע המלח עם אותו "מפתח בשביל המצפן", שלא היה ולא נברא! אף הבחור עצמו צחק, כשהבין כי "סדרו" אותו.

וזה קבע מיד את מצב-הרוח. הצחוק בריא לעבודה.

"דרום אפריקה" היא אניה קטנה, ורגי- שה מאד לגלים. בין החובלים שלנו היו כאלה שלא היו רגילים לים הרחב, והללו נפלו מיד למשכב: מחלת-ים. אכן, הם התרגלו לים עד מהרה.

וְצִיִּים, אֲנִיּוֹת קָרָב, יָבוֹאוּ שָׁמָּה
בְּיוֹם מִלְחָמָה;
וְדָבְרוּ קִנְי הַקָּלֵל עַם־הַצִּיִּים.
וּמִדֵּי רָעַם וַיִּתְפַּזֵּץ קוֹלָם —
וַיְהִי הַיָּם הַזֶּה וַחֲלַל הָעוֹלָם
לְחָרְדַת אֱלֹהִים.

„על כף יסמות זה“ ח. נ. ביאליק

את הים עשרות פעמים. נתברר כי לא
דובים ולא יער: הוא לא היה טבת,
ומהגל הקל ביותר חלה במחלת־הים.
מוכרח היה אחד החובלים להתנדב ול־
בשל במקומו — עד כמה שידע לבשל.
רודוס היתה סוף נסיעתם של הטיירו־
נים — בחזרה הפליגו כולם כרבי־חוב־
לים מומחים. הם הורשו להוביל את
האניה, במשמרות, בכוחות עצמם. היו
כמה טעויות, כמוכן, אך בדרך כלל הצ־
מיחה האחריות כנפים לבחורים, שהובילו
את הספינה בלי הרפתקאות מיוחדות
חזרה לבסיסה הארצישראלית.

ש. א.

נזדמנה לנו אניה קטנה בדרכנו, והת־
חרינו אותה במירוץ. לבסוף ניצחנו —
והשמחה היתה גדולה!

היינו קרובים מאד לחוף, וראינו את
האכרים, שנפנו לנו בידיהם. השיבנו
להם בניפנוף ידידותי. לו ידעו למי הם
מנפנים...!

רוח צפונית־מערבית הרימה גלים גבו־
רים, שכיסו את הסיפון. ואנו פנינו
מערבה, לרודוס. „איהרונן“ קראו לו
הבחורים.

גם למימיו לא נכנסנו, אבל את אורות
העיר ראינו במלוא הדרם. כל החוף
שטוף אורות — לבנים, צבעוניים —
אורות רוקדים, מתחלפים, של מודעות־
ניאון ענקיות — אורות נעים של מכר־
ניות — אורות הבתים. אין לך מחזה
נהדר יותר מאשר מראה אורות בחושך,
על פני מים. כל הבחורים עלו על הסיפון
— מחוץ למסיק, כמוכן. המסיק הוא
הקרנב במקרים כאלה...

ואפילו הטבת שלנו התעורר ושכח את
מחלת־הים שלו. מסכן זה סבור היה,
משום מה, שאנו נוסעים לגינואה, ומשום
כך בא וסיפר שהוא טבח מומחה, שעבר

"רוח האבטיחים"

המפורסמת. אין דבר, גם נלסון הקיא כל ימיו. אם נלסון הקיא הרי לך בוודאי ובוודאי מותר להקיא...

אבל, לפלא היה הדבר בעיני מדוע אין החברה מחייכים כרגיל, למראה "מרהיב" זה ומדוע חסרה בעיניהם אותה הבעת רחמים לגלגנית למראה חבר מקיא. הם אינם בזים לו אך הרגשתם הטובה בים מוסיפה להם כבוד עצמי של "אני לא הקאתי", אך כעבור חמש דקות הבינותי את הדבר. שנים אחרים התכופפו והשליכו אף הם את אכלם לדגים. אותם שלושת הבחורים לקחו לעצמם את הזכות הגדולה לשכב במדור "הקצינים" ו"רבי החובל" על ארגז האוכל, בטענם ש"זכות הנוחיות לחולים קודמת. ובאמת היו הללו חיבורים כקצף שעל הגלים. ידעתי שהתועלת הגדולה ביותר תהיה שישמשו "באלאסט" (משקולת לצורך איוון הסירה) ובכך משמונה נשארנו חמשה המסוגלים לעבוד.

- היכון לסיבוב!
- מוכנים. — באה התשובה.
- שחרר ראשי.
- ראשי משוחרר!
- הוצא חלון ימינה!
- חלון תפוש מימין!
- הסירה מקבלת מפנה חדש.
- מתח מפרשים!
- ממשיכים להפליג...

...חילוף משמרות! כמה מגוחכת קריאה זו! שלושה חולים, שנים מוציאים מים המתהווים מדליפת הסירה ומגלי העומק. לכן מתחלפים אנו בינינו לבין עצמנו. ההגאי הולך לחלוץ, איש החלוץ לראשי ואיש הראשי להגה.

הבל על הנקניק!

שעת ארוחת הצהרים הגיעה. אלה שהיו מסוגלים לאכול, התבדחו על חשבון החולים. פ. תן את האוכל שלך, את הפורדנג, "איני

היה בדעתנו, הימאים, לנצל את ימי ההפוגה המועטים לפעולה ימית מרוכזת, בין השאר כללה התכנית הפלגה ארוכה לקיסריה.

ביום א' ב־8 בבוקר התאספנו, המפליגים, ליד הצריף והחילונו בהכנות להפלגה. על הסירה הראי"ה הוטל התפקיד לביצוע הפלגה זו. עלינו הוטלה המשימה להגיע לקיסריה ולהחזיר את הסירה בשלום.

מזג האויר בתקופה זו, המכונה "האזוא אל־בטיח" (רוח האבטיחים), לא מצא חן בעינינו. כבר בשעות הבוקר החלה לנשב רוח צפונית מערבית. רוח זו שזמנה בשעות שלאחר הצהרים החלה מנשבת בחוצפה יתי־רה ולהקים גלי עומק.

לצאת או לא לצאת? מצד אחד הפצנו להפליג אחרי הפסקה של מחצית השנה. הנה נמצא אתנו פה אלחנן שחזר זה עתה מן החזית, ובימי החופש המועטים שלו, רצונו להפליג. החברה עצמם, לא יסלחו לי לעולם אם אשלחם הביתה. לך והסבר להם, ולו בק"ן טעמים, שמזג האוויר הוא בלתי נור־מלי, וכל רגע עלולה לפרוץ סערה. מצד שני, כאחראי, ידעתי שאם תפרוץ סערה תהיה זו סערה קיצית לא קשה, נוכל להתגבר עליה. לפעמים יש ענין מיוחד להפליג דוקא בים "שמח" במקצת, הרצון להפליג גבר על הסיכון המועט שהיה כרוך בדבר, והפלגנו.

"אין דבר, גם נלסון הקיא"...

בשעה 10 הרימונו עוגן ויצאנו. הרוח, צפ־נית מערבית היתה, ומשום כך הוכרחנו ל"התגלסס". ההפלגה במיפנים היתה מיגעת מאוד ואישית ביותר ומשום כך שנראה היא על יורדי־הים. אה, אין רע בלי טוב, דווקא ההפלגה במיפנים נותנת אימון רב ביותר. הים הבלתי נוח החל לתת את אותותיו. אחד מהחברה התכופף והקיא את ארוחת הבוקר שלו. אין דבר, מנחם אני אותו בנחמה

רוצה" באה תשובתו. "האם אינך מתבייש ? תבוא הביתה עם כל האוכל". "אוכל בעצמי" ענה הוא. צחוק כללי. לשם הוכחה התנער אותו פ. כארי, ניגש לתרמילו והחל להוציא. שומו שמים, נקניק ! "חבל על הנקניק, בין כה וכה תקיא אותו". פ. אינו עונה וממלא את פיו, אך הטבע התגבר על הרצון. פ. היה מוכרח לשתף את הדלפינים בארוחתו. לשמך חתנו הגדולה נשאר חלק הגון מן האוכל. כחיות עטנו על השלל, כבני אדם שלא אכלו שבוע ימים, אפשר היה לחשוב שאין עמנו צידה, אך לא כן הדבר, לכל אחד מאתנו היה כדי להשביע שלושה אנשים, אולם זהו תענוג מיוחד שיודעים אותו רק יורדיהים. גם האחרים יצאו בשן ועין. בעינים כלות הסתכלו שלושת "האומללים" כיצד מתרוקנים תרמיליהם.

שמחים לאירי ולשכרי !

היכון לסבוב ! הפקודות דהדו בחלל. קיבלנו מיפנה חדש. לאט לאט החילותי להר" גיש הרגשה שכמוה לא ידעתי מימי. עלינו על גל וירדנו מגל, וקיבתי ירדה ועלתה וחזר חלילה, והגיעה עד לצוואר... כנראה

העמסתי עליה יתר על המידה... את ההמשך בוש אני לספר, כולם אפילו החולים כמו לראות במחזה. התביישתי להרים את ראשי. אני, חמש שנים של הפלגות שונות מאחורי, ומעולם לא הקאתי. אני מקיא. בוש וחרפה ! "אין דבר", שומע אני את קולו החר" לוש של פ. "גם נלסון היה מקיא כל ימי חייו". דממה, איש לא הסתכל בפני רעהו, ופתאום הכל פרצו בצחוק ודומה היה לי שגם התרנים התכופפו מחמת צחוק זה, כך כאילו בהיסח הדעת נקם פ. את נקמתו.

"אנו עולים על הרוח"...

סיבוב ! אנו עולים על הרוח. אחרי הוצאת החלוץ מקבלים שוב פעם מיפנה חדש. הרוח אינה מתחלפת ואנו ממשיכים להפליג במיפנים עד קיסריה. לפתע החלה לנשב מערבית שהלכה והתחזקה, כל הלילה הפלגנו. עם בוקר הגענו מול הרצליה. הרוח שוב פעם עברה צפונה, וצפונית מערבית חזקה כביום אתמול החלה מנשבת. הורדנו את המפרש הראשי וכך המשכנו.

יעקב מ.

תַּפְקֵה שֶׁךְ יוֹרְדִים וְיִשְׂרָאֵלִי קְרוֹם

«תוֹלְכֵנוּ בְּנַחַת-רוֹם טוֹב, כְּפִי הַצֶּרֶךְ וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמָּוֶן גִּלִּים וּמִשְׁאוֹן מִשְׁבְּרֵי-יָם, מִרוֹם סִינָה, מִסַּעַר וּמִצַּעַר, וּמִבְּלֹבֶל-עֵתִים וּמִחֲלוֹף זְמַנִּים, וּמִהֲבָרֹת הָרָעוֹת הַגְּדֹלוֹת בָּיָם וּבִיבְשָׁה, וּמִכָּל נֶזֶק וּמִכָּל הַפֶּסֶד; וְאַל יִצְבְּנוּ לֹא מִשְׁבִּים וְלֹא מִבָּרִים וְתוֹצִיא רוֹם טוֹב מֵאוֹצְרוֹתֶיךָ לְהַנְהִיג הַסִּפִּינָה; וְנִזְק כָּל תּוֹפְשֵׁי מִשׁוֹט וּמִנְהִיגִיהָ וּמִמְחִיהָ וְחוֹבְלֶיהָ וְאִמְנִיהָ שִׁנְהִיגוּ אוֹתָהּ כְּרָאוּי בְּלֹא עֲצָלוֹת, בְּלֹא חֲשׂוֹל וּבְלֹא תִשׁוֹת-פֶּחֶם».

איך נלחם הצי היהודי ברומאים?

עתה כשאנו בונים את „הבית השלישי“ ומקימים את מדינת ישראל, צבא ישראל ואת צי ישראל הצעיר, כדאי לנו לזכור שאין כל זה חדש. מסורת גדולה לנו ועבר גדול, לא רק של מדינה, צבא, כי אם גם של צי יהודי שנלחם ברומאים מלחמה עזה לחיים ולמות. על פרטי עלילת הגבורה של הצי הזה וסופו הטרגי מספר לנו היסטוריון החורבן של בית שני — יוסף בן מתתיהו הכהן — יוסף פלביוס — שהיה אז המצביא העליון, מטעם ממשלת החירות, בגליל העליון והתחתון.

הצי שבים כנרת

תחלה נביא את דבריו על הצי היהודי שבים כנרת. הצי שבו הכניע את תושבי טבריה היהודים שלא רצו להכנע למרותו. — „אחר כך הוא (יוסף) אסף את כל האניות שנמצאו בים שמספרם עלה על 230 ובכל אחת הושיב רק ארבעה מלחים. כך הפליג לטבריה במהירות וניצב במרחק כזה מן החוף, שתושבי העיר לא יכלו לראות היטב את האניות ונתן פקודה שהאניות הריקות תהלכנה שם הלוך וחזור“. ולאחר שהוא מספר כיצד הפיל הצי את פתחו עליהם בסברם שיש שם הרבה אנשים מזוינים וכיצד נכנעו לו, מספר הוא לנו גם על כליונו הנורא של צי זה ומות הגבורים של מלחירחיליו.

— „היו להם (לבני העיר טריכיאה) מספר גדול של אניות בים (כנרת) שנבנו כדי לשמש מקלט במקרה של כשלון על היבשה. אניות אלו היו גם מתוקנות למלחמה ימית. כשהיהודים התנפלו על הרומיים, רדפו אלה אחריהם וגרשו אותם לתוך האניות. היהודים הפליגו באניות אל הים למרחק כזה שממנו עדיין יכולים היו להשיג את הרומיים ביריותיהם. שם השליכו את העוגנים לים והעמידו את האניות סמוכות זו לזו, כעין חזית של קרב, ומשם, מן הים, נלחמו באויב. כשראו הרומאים, כך מוסיף יוסף בן מתתיהו לספר, שאין הם יכולים ליהודים מן היבשה, בנו רפסודות גדולות, כבדות וחזקות ויצאו עליהן נגד היהודים, שישבו באניותיהם בים. והנה עכשו נפתחה מלחמה ימית קשה ואכזרית בין היהודים ולבין הרומיים. הרומיים היו במספר יותר גדול. האניות הקלות של היהודים לא יכלו לעמוד בפני התקפות הרפסודות הכבדות של הרומיים. בכל זאת התאמצו היהודים והתקרבו באניותיהם אל רפסודות הרומיים והשליכו אבנים עליהם. ואולם כל זה היה ללא הועיל. הרומיים המזוינים היטב בשריוני פלדה, לא ניזוקו כלל מן האבנים והיהודים לעומת זה, הומתו במספר רב ע"י הרומיים, שגם הצליחו לעשות חורים באניות היהודים ולהטביע אותן בים. הרבה מן היהודים שנפלו אל המים ונסו להציל את נפשם בשחייה, דקרו הרומאים ברמחים. אחדים מהם הומתו בחרב. כשאחד מן הנטבעים עלה על פני המים, ירו בו חץ או רפסודה עברה על ראשו. ואם ניסו אחדים ביאוש סופי לטפס על רפסודות הרומיים, חתכו הללו את ראשם או את ידיהם... גדול ורב היה ההרג, מספר יוסף, וכל הים היה אדום מדם ומלא גופות מתים ושברי אניות היהודים... באופן זה מתו היהודים מות גבורים במי ים כנרת ומספר ההרוגים יחד עם אלה שנהרגו מקודם בעיר עלה 6500 נפש.“

צי מלחמה היה ליהודים גם בים המלח. הצי הזה נחרב במלחמה ימית קשה בידי פאליקידוס שר הצבא של אספסינוס.

הצי שבחופי יפו

ואולם הצי המלחמתי הגדול, החזק והפעיל ביותר שבנו היהודים בתקופה זו, היה זה שבחופי יפו. וכך מספר יוסף:

„הם (היהודים) בנו להם ספינות שודדים רבות והרבו לעשות שוד וחמס בדרך הים אשר בין סוריה ופיניקיה ובין ארץ מצרים, עד אשר לא יכלה עוד שום אניה להפליג בים הזה מפחדם וממוראם“.

יוסף הקטין כאן בכוונה את חשיבותו של הצי היהודי, כדי שלא להגביר את שנאת הרומיים נגד היהודים, שהיתה בלאו הכי חזקה. אך מטרת הצי היהודי היתה לא שוד סתם. היתה להם מטרה חשובה יותר: — מטרת בלוקדה. הם רצו לעכב בעד הפלגת ספינות התבואה המצריות, שנשאו מטען תבואה לרומי ושדרכן עברה ליד החוף הא"י בגלל הרוחות הצפון-מערביות המנשבות בחדשי הקיץ. עי"כ התכוונו היהודים לשים מצור-מזון על העיר רומא, שמצרים היתה אוצר התבואה העיקרי שלה. היהודים הצליחו בפעולתם הנמרצת הזאת הצלחה שלמה ודבר זה מסביר את תפוזן אספסינוס שבחר להפר תכסיס זה, ולהחרیب את יפו מצד היבשה.

— „וכאשר הגיע שמע עלילותיהם לאזני אספסינוס — כך מספר יוסף — שלח על יפו אנשי צבא רוכבים ורגלים והם באו אל העיר בלילה, כי לא נמצא בה משמר, יען אשר שמעו בני העיר כי צבא הרומיים הולך וקרב ולא העזו לעצור את שונאיהם ביד חזקה. רק ברחו אל אניותיהם ולנו שם הרחק כמטחוי קשת“.

יוסף מתאר עתה את החורבן הטרגי והמזועזע של הצי הזה:

— „במקום זה, עמדו הפעם אנשי יפו בספינותיהם ופתאום קם עליהם רוח סערה לפנות בקר, הוא הנקרא בפי יורדי הים הזה בשם „רוח הצפון השחור“ והטביע ספינות רבות בהתנגחן אשה עם רעותה, וספינות אחרות ניפץ אל הסלעים, ורבים לא מצאו עצה בלתי אם להמלט נגד הזרם אל לב הים, כי יראו מצוקי הסלעים אשר בחוף ומהרומיים העומדים עליהם. ושם כסו עליהם גלי הים, אשר עלו למרום בסערה. הנמלטים לא מצאו מקום מנוס וגם הנשארים על עמדם לא הצילו את נפשם, כי בכוח הסערה דחף אותם מתוך הים אל החוף והרומיים הדפו אותם מן היער. ונוראה היתה צווחת האנשים בהתנגח הספינות ביניהן ונורא היה קול ונפץ הספינות. ורבים מן ההמון הגדול מצאו להם קבר בגלי הים, ורבים נופצו במפולת הספינות, ורבים נפלו על חרבם, כי קל היה להם המות הזה מרדת אל צוקי הסלעים עד אשר האדים הים מדמם מרחוק, והחוף מלא חללים. וכאשר חתרו פליטים והגיעו אל החוף, קמו עליהם הרומיים והמיתום. ומספר הפגרים אשר הקיא הים היה 4200. ואחרי אשר כבשו הרומיים את העיר בלי מלחמה, הפכו אותה לשממה“.

אין פלא איפוא שבתהלוכת הנצחון שערך הסינט הרומאי לכבוד אספסינוס וטיטוס, מנצחי יהודה, נישא בין השלל גם „מספר גדול של אניות“ לזכר נצחון ימי זה. וגם יצקו מטבעות ועליהם הכתובת: „יהודה הימית“ לזכר הנצחון הימי שנפל בחלקם של הרומיים תודות לעזרת הסערה...

תהלוכת הנצחון ויציקת המטבעות מראים על חשיבותו הגדולה של נצחון ימי זה — שבודאי לא היה זה נצחון של מה בכך על ספינות אחדות של שודדים ופירטים — בעיני הקיסרים המנצחים ובעיני העם הרומאי.

הקוסם ההודי ויום ה'13

כל צרות וקשיים. ומאז, מתוך רצון שהדבר הזה יקרה, התחלתי להאמין בו, אלא שימאי אינו יכול אף פעם לקבוע תכניות, אפילו לשבוע אחד, כי כל התכניות משתנות תמיד לפתע".

אני גופי לא שמתי לב במיוחד לתאריך ה'13, היום שקבע ה"קוסם" ההודי לבואם לארץ. מובן שרציתי שיקדימו ככל האפשר לבואי ארצה. קרוב לשנתיים שלא ראינו איש את רעהו, מאז התגיסותם.

באחד הימים קבלתי מכתב מהמפרץ הפרסי ובו כתוב לאמר:

"ידידים, האמונה שנטע בי ה"מכשף" ההודי אינה נותנת לי מנוח. מעולם לא הא-מנתי באמונות-שוא, אבל כנראה הוא קרא בעיני את געגועי לארץ, ואני מאמין כי געגועים אלו, הם שיביאו אותי אליכם במהרה".

אחר כך קבלתי שוב מכתב, מתאריך יותר מאוחר: 1.1.45. "אנחנו עוגנים בעבדן. לאן נפליג מכאן לא נדע. כל שעה מגיעה שמועה אחרת, וראש השמועות הוא כמובן הטבח. כל מלח המביא שמועה הייב להוסיף: "הטבח אמר"... השמועות אומרות, כי נוסעים מכאן לאוסטרליה. האמינו לי, אם כי לא הייתי מעולם בארץ זו, ותמיד שאפתי לראות ארץ חדשה, בכל זאת הייתי מוותר עליה בנקל ונוסע לארץ-ישראל. לו ידע רב-החובל את מגמת נסיעתנו הייתי מנסה לשאול אותו. אולם אין איש יודע, ולנו אין ברירה אלא לחכות למועד ההפלגה".

מצב רוחי היה "מוזפת". ידעתי כי אם האניה תפליג לאוסטרליה יחלפו עוד חדשים רבים עד שנתראה. אגב, מסוכן היה אז להפ-ליג לאוסטרליה, כי באזור זה נטשו אז קר-בות עזים נגד יפן, וכל אניה היתה בטווח הצוללות והמטוסים היפניים.

תארו לכם איפוא את הפתעתי הרבה כש-לאחר כמה ימים בא אלי בחור ארצישראלי

במלחמה העולמית השניה התגייסו שני חברי הטובים לצי הבריטי המסחרי. הם עברו אז, תוך סכנות השונא, ארחות ימים וארצות שונות ומשונות. כל הזמן התכתבנו בינינו ומכתביהם היו מלאים געגועים עזים לארץ, ורשמים וחיות ממה שראו עיניהם בתבל רבתי.

באחד המכתבים שקבלתי מחברי ש. מספר לי הוא אפיוודה מענינת הקשורה ביום ה'13. וזה תכנו:

"שלום רב ידידי!

אכתוב לכם הפעם על מקרה מענין.

בבקורי הקודם בהודו ספרתי לכם על המכ-שפים ומגיד-העתידות ההודים של בומבי, על אלה שאינם נותנים לאדם זר לעבור ברחוב בלי לנחש לו את עתידו, או להגידו לו דברים שקרו בנבכי העבר.

כשצעדתי לתומי באחד הרחובות המרכזיים של בומבי, תפס אותי לפתע הודי מגודל זקן יפה, ששערות ארוכות משתלשלות לו מאחוריו כלאשה שפרעה את צמותיה. ההודי המוזר הזה תפס את ידי בכוח רב, ותקע לכף-ידי פתקא ואמר: קרא ספרה איזו שהיא עד 5. כדי לצאת ידי חובה אמרתי מספר 3. וכשפתחתי את היד הקמוצה מצאתי כתוב על הפתקא מספר 3. כשראה שאני "מפסוט", שאל אותי אם אני רוצה לשמוע ממנו את שם הבחורה שאני אוהב. ולתמהוני הגדול קרא ההודי בשמה העברי הנכון. הדבר עורר את סקרנותי. הורדתי את ילקוטה'ה הצד מעלי ועמדתי משתאה נכחו.

אחר-כך התחיל לדבר על העתיד. אתה יודע — אמר לי באנגלית רצוצה — בר-מזל אתה! הוא לקח מטבע, הסתכל בה ארוכות והמשיך: בתאריך 18.11.1949 תקבל 8111 לירות. אמרתי לו: "ישקני", אולם מיד כשנחש עוד משהו התלהבתי ונתתי לו רופי הודית (ערכה כשילינג וחצי). הוא קבע לי שב-13 לחודש ינואר 1945 אגיע הביתה ללא

במדי הבריגדה היהודית ומוסר לי פתקה
קטנה מש. והיא:

„אחרי נסיעה מוצלחת ביותר הגענו הלילה
לפורט סעיד. התכוננה לבקר בארץ רבה. אני
וי. מכבסים, מגהצים ואורזים. כלפני שעה
ירדנו העירה לערוך כמה קניות ופגשתי
בבחור הזה שהסכים להעביר אליך את השור
רות הללו. אינני בטוח שנקבל חופש בפורט
סעיד, אולם אני מאמין בלב שלם ב„מלשך“
היהודי, ומתוך אמונה זו אני אומר לכם:
להתראות ב־13 לינואר בארץ־ישראל! יש
עמדי כמה רופים יהודיים שנשארו בארנקי.
ואם באמת אגיע לארץ ב־13 לינואר אשתדל
לשלוח לו אותם...”

לאחר יומים של צפית־שמחה לחברים
קבלתי טלגרמה זו: „אפשר שאנחנו מפלי־
גים לאנגליה. אל תחכו. אל תכינו מאומה.”
אבל הם בכל זאת באו. הם הופיעו לפתע
כשהייתי בטוח שאנינם כבר הפליגה לאנג־

ליה. היה זה בדיוק ב־13 לינואר 1945. ביום
ששי. גשם סוחף ירד באותו יום. הרכבת
שקשקה ופלסה לה נתיב בתוך מטר הגשם.
הם הגיעו בלילה לתל־אביב, אולם לקיסריה
לא הספיקו להגיע, ותארו לכם לו־היו מספיק
קים להגיע למסיבת ה־13 בקיסריה!

ואותו לילה, כשהתהלכנו בשעה מאוחרת
ברחובות תל־אביב, אמרתי לחברי: „היהודי
הזה ראוי באמת לפרס הגון...”

„כן, כן — השיב חברי — גם אני חשבתי
על כך. יש לי רצון רב לראות את אותו
הודי פרוע־השער, ללחוץ את ידו ולתקוע
לתוכה את הרופים אשר אני שומר עמדי...”

* *

כל הדברים הללו אינם בדויים מן הלב
חלילה. המכתבים והטלגרמה כתובים שחור
על גבי לבן ומונחים בתוך התיק. הרוצה
להוכיח באמינות הדבר יבוא אלי ויקרא בהם.
שרגא

הקורס ה־12 שנפתח ב־13

זו או אחרת — הרי עתה, מאחר שהוקם
הצבא העברי הסדיר, שוב אין ההתנד־
בות הגורם המניע הראשי למפעלים אלה.
דבר זה טבעו לגבי כל תנועת צבא
המקיפה המונים.

רצה המקרה כי דוקא בקורס זה של
חיל הים יתרכזו אנשים משכבות שונות
בארץ ובחוץ לארץ — אנשים שרבים
מהם לא נתחנכו באתמוספירה חלוצית
לאומית — ולא עוד אלא גם חסרים הם
אותה הכרה מינימלית ההכרחית לחברים
החיים בצוותא מספר שבועות.

חוסר ההרמוניה שבין האנשים שבאו
מכל קצוות תבל הוא הוא אשר הכשיל
בתחילה את נסיונם של המפקדים לבסס
את אופי הקורס על יסוד הרוח הפל־ימית.
נסיון זה נכשל ועלינו להודות בכך —
אך אל לנו להרתע מנסיונות נוספים.
ידוע הדבר כי במשך תקופה מסוימת —

הקורס ה־12 לימאים נפתח הפעם
דוקא ב־13 — אותו יום נהדר בו חלמו
עוד לפני שנים חלוצי הימיה העברית,
במסגרת הפל־ים, על הקמת צי עברי
עצמאי לעם ישראל. בלב הכל היתה
ההרגשה, כי לרגל זימון נפלא זה של
שני המאורעות הללו אזי משהו מן ההוד
וההדר שבאותו יום, משהו מן האוירה
החלוצית־הימית של אותם הבחורים, יהא
שורה על משתפני הקורס החדש.
תקוה זו שפעמה בלב רבים מאתנו,
וביחוד בלב מפקדנו לא נתקיימה תחלה.
ורבות הסבות לכך:

לדאבונו לא נתרכזו בקורס הנוכחי
האלמנטים הנחוצים כדי לקיים את הרוח
הזאת. אם בקורסים של ימי המחתרת —
כגון קורס מכ־ם וכו' — נתקבצו אנשים
מן העיר ומן הכפר מתוך התנדבות ומ־
תוך רצון למפרע להשיג ידיעות במגמה

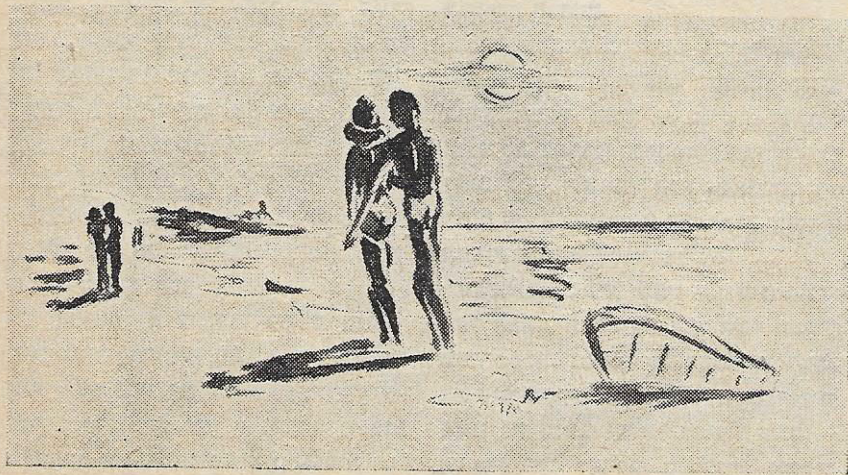
מבחינה מעשית, להקים שתי יחידות נפרדות — של הפל"ים ושל חיל-הים הסדיר. שנית אין להשוות את תנאי ה-חיים במחנות הגדולים של צבא היבשה לאלה של חיל הים בבסיסיו ובעיקר בא-ניותיו. החיים בספינה דומים יותר לחיי מספר אנשים שנקלעו לאיזה נוה-מדבר ומוכרחים „לחיות" יחד על מנת להת-גבר על המכשולים והסכנות שבדרכם. כן הדבר לגבי ספינה. הים מכריח את אנשיו לחיות בצוותא יותר מכל מקום אחר — ולא, הופכים פשוט החיים לסבל. לפיכך, יש לבסס את אופי חיל הים על הרוח הפל"ימית הידועה. רק במסגרת זו נוכל לחתור בבטחון לקראת המטרות הימיות שהוצבו לפנינו, תוך התנכרות מוחלטת להתנוונות התרבותית השוררת בקרב מלחי צי אחרים.

אם נדע למצוא את הדרכים הנכונות להשלטת הרוח הפל"ימית בקרב מלחינו תוך חינוכו האינדיבידואלי של כל אחד ואחד, משוכנעני כי אנשינו ימצאו ספוק רב בעבודתם ויראו נכונות לקראת פנחם מכל תפקיד ותפקיד.

ואף הקשה ביותר — של עבודה משו-תפת, בתנאים קשים פחות או יותר — הולך ומתגבש משהו מעין חיי חברה, אשר נותן את אותותיו בהלך הרוח השו-רר במחנה ובהשגים המקצועיים שבקורס. תהליך טבעי זה של התגבשות יש לעודד באופנים שונים: ראשית ע"י התנהגות זהירה של המפקדים לגבי כל תקלה או התנגשות העוללים לקרות בחיי כל מח-נה, ושנית ע"י הדרכה רוחנית תרבותית פעילה של מחלקת התרבות, מתוך המג-מה להעלות את רמת ההשכלה והחנוך של אנשינו.

למעשה, מתלבטים בבעיות אלה גם בחיל היבשה. גם שם התעורר הוכוח על אפיו של הצבא — האם עליו ללכת בדרכי הפלמ"ח המבוסס על הרוח החלוצית והנכונות המוסרית של האנשים — או בדרכי צבאות סדירים אחרים ה-מיוסדים על המשמעת העזרת. כנראה שצבא היבשה יתפתח, בלית ברירה אחרת, בשתי המסגרות גם יחד.

לדעתי, שונה הדבר לגבי חיל-הים. ראשית קטן הוא מחנה זה, ואין אפשרות,

היורדים למצולות ים

שהאדם פולט בלי הרף וחמרים סופגי רטיבות. בכדור היו גם כמה מכשירים לתצפיות מדעיות, מצלמות ועוד.

ביבי ידע כי גדולה הסכנה בירידה לעומק רב ולכן שלה תחילה את הכדור הצולל כשהוא ריק. הכדור הורד מהאניה כשהוא קשור אליה ע"י כבל חזק של פלדה. ואכן קרה כי בהגיע הכדור עד לעומק של 800 מטר גבר לחץ המים על המחסומים שלא הוברגו כראוי ומים רבים זנקו לתוך הכדור. לו נמצאו אנשים בתוכו היתה אחריתם טרגית ביותר.

רק כעבור שלוש שנות נסיון שוכלל כדור הפלדה וביבי וחברו בארטן, שעזר לו בהשגת הכספים ובהוצאות התכנית לפועל יצאו לדרך הנועזה.

בשנת 1934 ליותה משלחת מדעית של חוקרים את ביבי ובארטון עד למימי ברמודה. שלוש סירות הסיעו את חברי המשלחת, את המטען של מכשירי המדע ואת הבטיספירה הכבדה למרחב האוקינוס. הכדור הורד הימה והחוקרים נמצאו ב־ קשר מתמיד עם חבריהם שבאניה באמצע עות טלפון שהיה קשור לראשו של ביבי. בכל חמש דקות הודיע החוקר על תצפיותיו ועל הרגשתו. ארבע שעות שהו המלומדים האמיצים מתחת למים, הגיעו עד לעומק של 3028 רגל ועיניהם לא שבעו מראות את היופי שנגלה במעמקים. נתגלו לעיניהם כמה בעלי חיים שלא היו ידועים למדע, הם ראו עשרות מינים של יצורים מאירים והצליחו גם לצוד יצורים מעניינים. הם ערכו כמה תצפיות באורח חייהם של חיות שונות וצליחתם הביאה תועלת רבה למדע. היא פתחה פתח לחקירות חדשות ומאלפות.

עוד בזמן קדום החל האדם להתעניין במתהווה במצולות ים. העוברים הרא־ שונים בימים כבר ערכו תצפיות בקשר לגלים, לזרמים שבים ולתופעת הגאות והשפל. אך חקר הים כמדע התפתח רק במאות השנים האחרונות והגיע לשיאו במאה הנוכחית.

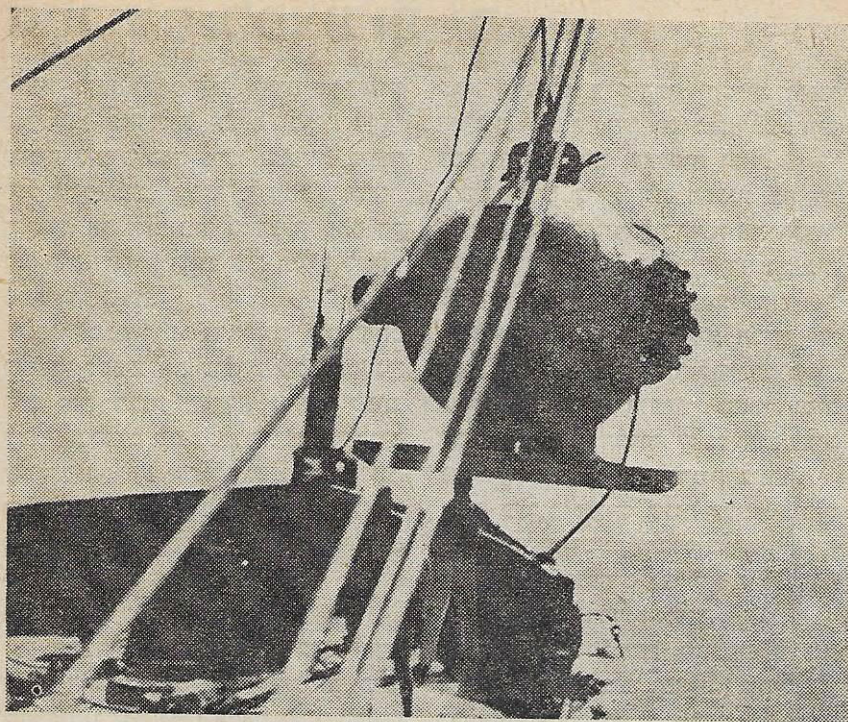
נבנו מכשירים מדויקים שבעזרתם הצליחו לקבוע את עומקם של האוקינו־ סים ואת מבנה הקרקע מתחת למים. למדו גם לצלם את בעלי החיים המהלכים שם על הקרקע ונתגלו גם כמה תגליות חשובות בקשר לזרמים שבימים, להשפעת הגומלין בין האטמוספירה והאוקינוס ולאוכלוסיה הצפופה של בעלי החיים המתגוררים במצולות ים.

לאחר ההישגים הניכרים בחקר הים הגיע החוקר האמריקאי וויליאם ביבי שהצליח בשנת 1394 לרדת במים לעומק של 3000 רגל ויותר, מקום שם הלחץ הוא חצי טונה על כל סנטימטר מרובע! ביבי הגה את הרעיון לרדת למעמקים בתוך כדור צולל שכינה אותו בשם בטיספירה שפירושו „כדור העומק“. כמה מהנדסים ואנשי מדע סייעו בידו להוציא את הרעיון הנועז לפועל. את הכדור בנו מפלדה כדי שיוכל לעמוד בפני הלחץ. קבעו בכדור הצולל חלונות שקופים מקורצה מלוטשת ושקופה וחיברו אליו זרקורים גדולים שיאירו את המחשכים שבתוכם.

משקל כדור הפלדה היה 2.5 טון וקטרן שנים וחצי מטרים, בו היה מקום לשני אנשים. בתוך הכדור הוכנסו כלים ובהם מלאי של חמצן לנשימה וכן חמרים שמ־ תפקידם לספוג את דו־תחמוצת הפחמן

הנה קטע מתאורו של ביבי עצמו:

„בשנת 1934 אורגנה משלחת מדעית חדשה. את הבאטיספירה תקנו ושכללו. הורדנו את הבאטיספירה לעומק של 3000 רגל. ולצערנו קרה אסון: הבאטיספירה שהועלתה היתה מלאה מים. פתחנו בזהירות את הברגים, אך הלחץ החזק של המים שהיו בתוך הבאטיספירה

הבטיספרה מורדת לים

גרם לאסון. המים לחצו על הדלת והיא „הועפה“ ככדור ונפלה על ספון האניה. אסון זה בא כנראה, בגלל זה שהברגים לא בורגו כמו שצריך. אך הנסיון השני הצליח ואנחנו החלטנו לרדת המימה ב־15 לאוגוסט. בכל הדרך לקרקע הים ראינו דגים שונים וביניהם את הדג הנקרא „דג־שד“. תוך כדי נסיעה פגשנו בדג אחד שלא היה ידוע כלל להוקרים. לתמהוני ראיתי כי אף בעומק של 1900 רגל נראה עוד אור היום. כנראה השקט שבים השפיע על כך. כשירדנו לעומק של 2470 התקרב אלינו שוב „דג־שד“. בקצה גופו היו אברים מאירים. אחר־כך ראיתי דג אחר עגול וסנפיריו מחוברים אליו באופן מאונך, ומשני צדיו זלקו כפנסים המש נקודות מוקפות כל אחת בטבעת אור אדום. דג כזה לא ראיתי מעודי. בין הדגים השונים והמשונים פגשנו בדג שחור המצטיין בסגולתו בלבוע את טרפו הגדול פי שלושה ממנו גופו. הקיבה של הדג השחור מתמתחת ומקבלת צורת נאד נפוח והדג השחור מסתלק עם טרפו הנמצא ב„שק“. בעומק של 2500 רגל נראו מדוזות מאירות מיוחדות במינן. בשעה 12 היינו בעומק של 3000 רגל. היה „הליל“ החושך ביותר שראיתי בחיי. הדגים שפגשנו שם האירו באור עצמם. לא כדגים שבמים העליונים שאין להם אור עצמם כי אם הם מאירים באור הכללי. הרף המים הסמיכים השחורים, ראיתי הכל באופן שקוף, כי היצורים האירו באורם. הודיעו לנו בטלפון שהגענו כבר לעומק 3028 רגל ושנגמר כבר „חבל הפלדה“ שבו הורדנו. על הים — הודיעונו — התרוממו גלים. שאלונו אם מסכימים אנו לעלות עתה. הסכמנו.

די קפאו מאוד והוכרחתי להפסיק לרשום את רשימותי. רצפת הבאטיספרה היתה קרה כקרה. ברגע ההתרוממות עמדה הבאטיספרה נגד לחץ מים חזק מאוד. בשעה שתיים, לאחר שהיינו במים 4 שעות, חזרנו ליבשה עמוסי רשמים ממצולות הים ומיצוריו המשונים.

דבורה אילון-פירני

מעשה בנסיעה לבסיס חיל-הים

ידידי ואהובי ק"ת חיל-הים ואמר לי: שמענו וישמע אליך אלהים... כדי שלא ילעזו עליך — וממילא גם עלי — שאין לך כל מושג בעניני ים, סע לכמה ימים לחיפה ובקר שם, את מחנה חיל-הים ואת האניות שלנו ואז תהיה כבר, לכל הדעות, „מומחה מדופלם“ לעניני ים. שמחתי להצעתו כמוצא שלל רב וגבינה רזה... טיול לחיפה, למה לא? משנפרדתי ממנו הזהירני בכל לשון של הזהרה, שלא אאחר חר"ה לצאת המכונית. „עליך לבוא מחר בבוקר בשעה 9 בדיוק, כי הנהג הוא דייקן רב. אגב, אמר לי, כדי שלא תשתעמם בדרך, תסע אתנו לחיפה גם „קפליה“ ימית בת שלושה „יודע-יגון“ אקור-דיוניסותן, כנר ומזומזמת, סליחה, ומזמרת „ולשומעים ינעם“...

עסק ביש!

אותו ליל שלפני הנסיעה לחיפה חליתי ב„קדחת הנסיעה“ ושנתי נדדה. חששתי שמא אאחר מן המועד. כל פעם התעוררתי והצצתי בשעון. ולולא שכני שהעירני בשעה היעודה, בקשתי מראש על כך, כי אז ודאי הייתי מאחר, שכן רגיל אני לקום בשעה 10... קמתי בחפזון ואף לא הספקתי לאכול ארוחת הבוקר ורצתי ישר למחת"ר, אל המכונית, משבאתי לשם פרחה כמעט נשמתי, ראיתי כי השעה כבר 9 ודקה אחת, עסק ביש! אהרתי כבר, ואכן המכונית איננה! הצטערתי מאוד על שזולתי בהזהרת הק"ת ולא באתי למועד. אך בעוד אני מודאג והנה אני רואה שכל „הקפליה“ יושבת לה על הכלים — כלי הזמר: האקורדיוניסותן — על האקורדיון, הכנר — על הכנור והמזמרת — על קולה, סליחה, על התווים... ומחכה למכונית שאיננה. אנשי ה„קפליה“ היו „הכמים“ עוד יותר גדולים ממני והקדימו ובאו בשעה 8, כדי שלא לאחר חלילה. בעוד אנו יושבים רעבים ורוגזים על כל העולם כולו והנה הופיעה

לו בא מישו ואמר לי שאני, המפחד מפני מים כמפני... כלב ושמעודי לא התרחצתי בים, עתיד להיות מעורכי עתון „חיל-הים“, כי אז לעוג לעגתי לו, לאיש ההוא. ובכל זאת הריהי עובדה, שאני משתתף בר עריכת עתון „חיל-הים“, אמנם אני ואבוי לעריכה זו... כיצד בכל זאת הגעתי, אני הקטן באפלי ישראל, לכבוד גדול זה? פשוט מאד! עורך הוא עתה בבחינת „אבן-יקרה“ ממש, „יקר המציאות“, כי מי אינו מוציא עתה עתון? — כל אגודה, כל מוסד, כל „התאחדות“ כל „ועד“ ויש איפוא בקוש רב ל„סחורה“ זו, לעורכים, וביחוד יש בקוש רב ל„עורכים צבאיים“, שהרי כל חטיבה, כל גדוד, כל פלוגה מוציא עתה עתון. אומרים שעוד מעט וגם כל מחלקה וכל כתה תוציא עתון ואז יהיה עורך „יקר מפז“... כבר עתה מחזיקים שבעה עתונים בעורך אחד ואומרים: „שמלה לכה, קצין תהיה לנו“ — עט נובע לך עורך תהיה לנו, והמכשלה הזאת תחת ירך... ובזכות המחסור הרב הזה עליתי „לגדולה“ ונעשיתי עורך בישראל והנני מפורסם עתה כמעט כעורך ה„טיימס“, „דיילי הרולד“ ועוד ועוד. לכתחלה פקפקתי אם לקבל עלי משרה נכבדה זו, כי מטבעי אני עניו, אך אמרתי לנפשי, אל תהא צדיק הרבה, או שוטה הרבה ואל תסרב. הודמנות היסטורית כזו באה לידך ותחמיצנה? וכי במה גרוע אתה מעורכי עתונים אחרים, כלום הם מתאימים לתפקידם? וכלום הנך היחיד בחיל-הים שאין לך לע"ע מושג בעניני ים? לואי והיו לנו כל-כך הרבה אניות-מלחמה וצוללות כמספר האנשים הללו! סוף סוף יש לי קשר מה לעניני ים — כך הרגעתי את מצפוני — שהרי בנערותי כשלמדתי בשיבה הייתי שור-הה בים התלמוד האדיר והגדול אף מהים התיכון...

„ידידי ואהובי הק"ת“

משהתחלתי לעבוד בעתון פנה פעם אלי,

הזמרת י. ש. והתנפלה עלי ב"מענה לשון" על שלא שלחתי לה בזמן, עם תום הקונצרט שלה בחיל-הים בחיפה, את המכונית ובגלל כך אחרה בכמה שעות לקונצרט בת"א. "יותר לא אשיר לפני חיל-הים" — אמרה בכעס. פערתי פה מתמהון ואמרתי: סליחה גברתי, לא די שלבי מר עלי על המכונית שלי שאי-בנה, והנה את באה ומוסיפה לי נופך משלך על המכונית שלך, שאין לי כל יד בה. לבסוף התברר, כי "טעתה בכתובת" וחשבה שאני הק"ת. "מזל של גוי" לק"ת! — ע"י כך ששפכה כבר את כל כעסה עלי לא היה לה אחר כך, משהופיע, מה לשפוך עליו והוא נוצל, בזכותי, מצפרניה...

סוף סוף הופיע

בעוד אנו יושבים כעל גחלים והנה סוף סוף הופיע, לא הנהג חלילה, כי אם הק"ת. משראינוהו רצינו כולנו: אני, הזמרת וה"קפליה" לקרעו כדג... אך הוא כרגיל חייד וקרא: מה לכם כי נזעקתם, מה חרון-האף הזה? לא ידעתי כלל שאינכם מבינים עברית. משאמרתי לכם לבוא בשעה 9, הרי היה עליכם להבין, כי התכוונתי לשעה 10. ובכן היה עליכם לבוא איפוא בשעה 11 והנהג צריך היה איפוא לבוא בשעה 12 והנה בשעה 1 בוא יבוא באמת... יוצא איפוא שהכל בסדר גמור ואנו נוסעים בדיוק בזמן. מששמענו את דבריו הצודקים הללו נסתתמו טענותינו ולא היה לנו מה לענות...

רחמנים בני רחמנים

בקצור בשעה אחת הופיעה סוף סוף המכונית ושמתנו לקראתה כלחמורו של משיח. מכיון שכולנו היינו רעבים כזאבים, כי לא אכלנו ארוחת הבוקר, בקשנו את הנהג שיחכה כמה דקות עד "שנחטוף" ארוחת הצהריים. אך הנהג אמר: אני אוהב סדר ודיוק: באתי בדיוק לזמן ואינני אשם אם אינכם דייקנים ולא הספקתם לאכול. ושנית אם תאכלו כאן הרי תכבדו בכך על המכונית שבלאו הכי איננה ב"קו הבריאות" והיא "עייפה" עוד מאתמול מנסיעה

ב"כביש בורמה" וקבלה שם "נזלת" ונעצרה בדרך כשמונה שעות — רמז דק מן הדק למה שעתידי לנו לקרות במכונית זו... — בקצור עלינו אל המכונית כשבטננו שוקקה...
סוכריות המודות

משאך התישבנו במכונית והנה ראינו מרחוק ימאי אחד, צנום כגרוגרת דרבי צדוק, רץ אלינו בכל כוחו. חשבנו שרוצה הוא לבשר לנו בשורות טובות ונחמות: שאפשר כבר לקבל בת"א עודף מלירה, אפילו אם אין לך הלירה... ועוד בשורות. לבסוף התברר, כי "טרמפיסט" הוא — מין מקצוע שכזה — והוא מתחנן לפנינו שנרחם עליו ונקחהו לחיפה, לאניה שלו. — מה איכפת לכם, "הרי הגלגלים בין כה וכה מסתובבים"... ובפרט שאני רזה ולא אכביד ביותר על המכונית, ובשכר זה אכבדכם בדרך בסוכריות חמוצות, והוא מוציא ומראה לנו 3—4 סוכריות בקופסה... מכיון שיהודים רחמנים בני רחמי נים אנו, רחמנו עליו והעלינוהו. אגב, הסוכריות הללו הצילונו כמעט מחרפת רעב...

משקפת פלאים...

ולא רק בסוכריות כיבד אותנו, כי אם גם בהצצה במשקפת הימית שהוביל אתו לחיפה. במשקפת זו, שהיא מודדת זווית, ראינו הרבה דברים מזוית ראייה שונה. אם לקח בידו את המשקפת מאפ"ניק, הרי ראה כל עץ וכל בית מזוית ראייה מפא"ית, ואם לקח משקפת זו חבר מפ"מ, הרי ראה את אותו עץ ואותו בית מזוית-ראיה מפ"מית... משקפת פלאים כזאת היתה. אגב, בהטחת הק"ת בענין ה"קפליה" התאמתה. כל הדרך הנעימה לנו ה"קפליה" במנגינותיה. הכנר הוציא מהנרתיק את כנורו וגנן בתוך המכונית והזמרת הוציאה את קולה ושרה, אם כי החזיקה כל הזמן סוכריה בפה... באקורדיון אי-אפשר היה לנגן, כי ישבו עליו... וכך הגענו לחיפה בשלום. בלי "פנצ'ר" וכלי "נזלת".

מה שעבר עלינו בחיפה, היכן אכלנו והיכן לננו אותו לילה, הרי זה חומר לפליטון מיוחד.
א. ג.

מחנה בת־גלים

ובעלי מקצועות שונים הקשורים בצי. זוהי הרזרבה של כח האדם בצי לכל מחלקותיו ותאיו.

כדי לנצל את הרזרבה הזאת במקסימום של יעילות דרושה שטת רשום מדויקת מאד.

בחדרו של מפקד המחנה נמצא לוח גדול, מחולק עמודות, עמודות, ובמשבצותיו כתובים מספרים: כך וכך מנות הוכנו במטבח, מספר האנשים בחופשה וכ' וכ'... הכל צריך להיות ברור ובלוט. המפקד חייב לקבל החלטות מהירות ולשנות תכניות בהתאם לתנאים.

„הכל זורם“... הפילוסוף היוני בודאי לא נתכון למבנהו הארגוני של מחנה ימי. אבל מפקד המחנה יכול לקחת בלי הסוס את ממרתו של פיאתגורס לו לסיסמא. הים אינו נראה ברחובות המחנה — אבל רוחם הפזיזה של הגלים פועמת גם כאן, אם כי מתגבשת היא בצורת מספרים.

כל האנשים מאורגנים במחנה לפי מק-

המחנה הראשון של הצי המלחמתי לא היה בבת־גלים אלא באהלים שהוקמו במחנה הקרנטיין לשעבר בקרבת בית־החרשת „שמך“. זה היה עוד בשעה ש־היפה היתה „מובלעת“ אנגלית. אך כבר אז כשאניות המלחמה שלנו היו עוד במחתרת וה„בסיס“ לא היה עוד בסיס — כבר אז החל המחנה בארגונו.

רוטינה! זוהי מלת הקסם, עליה חולם מפקד המחנה. במשך חדש ימים מאז עבר המחנה לידי הצי העברי, כווננו כל מאמציו לדבר אחד: ליצור אוירת חיים קבועה בשביל כל אנשי המקום. במלחמה הקודמת שרת מפקד המחנה בצי הבריטי בדרגת קצין. ובענין מחנה ימי יש מה ללמוד מהאנגלים, בכל זאת היו האומה הימית הראשונה בעולם. על כן דומה שטת העבודה הנהוגה במחנה לזו שהיתה נהוגה אצל הבריטים.

מחנה ימי אינו דומה כלל למחנה של צבא יבשה, משום שתפקידים שונים להם. המחנה הימי הוא מקום מגורם של ימאים, עובדי מספנות, מכונאים

הטבח וקהל מעריציו...

מחזה דרמטי ליד המזנון...

עוסק בקשוח האולם וכבר הוציא מתחת מכחולו ציורים רבים וקולעים על נושא הים.

צריף מיוחד מותאם לחדר למוד מוקם והולך. בראש דאגתנו — הקניית העברית לזקוקים לה.

חיי התרבות חייבים לקבל במחנה הימי תנופה מיוחדת, משום שהימאי העברי, בנגוד למלחי אומות העולם אינו נוטה אחר נוסח בלוי זמן המקובל בין הגויים. הימאי העברי רוצה בקונצרט טוב, בספר טוב ובהצגה יפה. וגם בשטח זה נעשה כבר לא מעט. כשהכריו קצין התרבות במחנה על פתיחת שעורים לעברית ולמקצועות שמושיים, עמדו האנשים בו בערב בתור ארוך לפני הרושם.

חיי התרבות — זוהי בודאי, התוספת המקורית העיקרית שהוסיפו היהודים על המתכונת המקובלת של מחנה ימי בריטי.

א.

צועותיהם. בכל בוקר מתיצבים למפקד אנשי כל מקצוע לחוד.

עדין לא הכל הסתדר. האנגלים עזבו את המחנה במצב מוזנח מאד ולא היה עוד סיפק בידי האנשים לשפץ את הצריף פים כל צרכם. החיים במחנה ים הם ב"שנים כתקונן" בדרך כלל נוחים יותר מאשר במחנה של צבא יבשה, אך בעטין של הסבות שהזכרנו טרם הגענו לכך, נקוה שבמשך הזמן הכל יבוא על תקונו. לא יכלנו בבת אחת לדאוג לכל הנוחיות והתחלנו בענייני מטבח ומסעדה. בעלי המלאכה הועמדו תחלה לשפץ המטבח וחדר האכל. אחר כך בא תורם של המשרדים הראשיים. עכשיו מגיע תורם של חדרי המגורים.

תשומת לב מיוחדת הוקדשה לאולם התרבות. הוא גדול, מרווח ונאה. מצויד ברהיטים נוחים, ספריה, עתונות, רדיו ומשחקים שונים. אחד הציירים שבמחנה

הבה נדבר גלויות!

על המשמעת

כידוע, ראשיתו של חיל הים הוא ב"פליים. ולפליים כמו לפלמ"ח היתה מסורת משלו. חלק גדול של המסורת הזאת אמנם נשמרה, אבל, לדאבוני תוכנה סולף בהרבה. ידועה דמותו של פלמחניק: שפם, בלורית, רשלנות משהי בתלבושת. אבל לעומת זה החומר האנושי היה מן המובחר. אינני רוצה לקטרג חלילה על החמר האנושי שבחיל-הים. חלק גדול עוד לא עמד במבחן ומשום כך קשה לקבוע. אבל שכל המסורת של הפליים תתבטא רק בשפמים, או באפנה החדשה של הזקנים, בהתחרות בגודל העוגנים שעל השרוול, בצורות השונות והמשונות של כובעים — זהו נדמה לי כבר יותר מדי. בין כל החילות של צבא ישראל, אפילו בפלמ"ח, לא ראיתי אוסף משונה כזה של בגדים כבגדי המלחים: „מכל הארצות ומכל התקופות". תמצא בינינו טוראי בכובע אדמירל ומפקד בכובע אורחי. מלח במגפיים של חיל הרוכבים ואיש חיל הנחיתה בסנדלים. וזה לא רק בחדר או מסביב לבית, אלא בשמירה ובתפקיד. ודאי תשאלו אותי כלפי מה הדברים אמורים? — כלפי המשמעת. כי לדעתי יש השפעת גומלין בין המדים לבין המשמעת בצבא.

משמעת פרוסית, או משמעת פנימית ובכן נגעתי, איפוא, גם בענין המשמעת. ידוע לכל הויכוח על המשמעת. החיצונית הפרוסית, ועל המשמעת הפנימית שעליה מחנכים את החייל הישראלי. חשוב מאוד שכל חייל יבין למה הוא נלחם, ומפני מה הוא נלחם ככה ולא

אחרת. ליוזמה הפרטית אמנם תפקיד גדול מאוד במקרים מסויימים. אבל כפי שאדיי-סון אמר: „כל המצאה מורכבת מחלק אחד ניצוץ גאוני ותשעה חלקים עבודה מיג-עת". כך גם בצבא. יש בו הרבה איניציאטיבה, אבל עוד יותר הרבה עבודה שיג-רתית. החיים בצבא צריכים לנוע במסלול לים מסויימים. ובלי קצת משמעת חיצונית לא נוכל להגיע לדבר הזה.

הנה דוגמאות: כולנו יודעים שההרגל הוא חלק חשוב בחינוך היום-יומיים. ואם במקרה של קרב ישמור החייל על קור רוחו וימלא את המוטל עליו — מה טוב. אבל יקרה לפעמים שהחייל יאבד את קור רוחו ואז, לפחות מתוך הרגל, יציית לפקודות מפקדו. ודוגמאות כאלו אפשר למצוא לרוב. על אחת כמה וכמה זקוקים אנו להרגלי משמעת.

לא אצל כל אחד מפותחת באופן שווה המשמעת הפנימית. המושג צבא כולל גם פיקוד יחיד על רבים, וציות הרבים למפקד אפשר להשיג רק ע"י המשמעת. אחד האמצעים העומדים לרשותנו להקל את השגת מטרתנו זו הם סימני ההיכר של המפקד. כשם שבכל צומת דרכים, או במקום מסויים נמצא שלט העוזר לנו להתמצא בענינים — כן דרוש שגם למפקדים יהיו סימני היכר, אלה הם הסרטים המקובלים בכל צבאות העולם.

סמכותם של בעלי הדרגות

וכדי להתייחס בכבוד לנושאי הסימנים האלה עלינו לדעת תחילה את ההגדרה המדוייקת של תוכם. וזהו לדעתי הדבר החשוב ביותר. לא יתכן, שנכתיר אדם

עלי הספינה	וחושי קצופך.
ודרך קדינה	ויד אל תניפך
אשר לשכינה	וקשרי קנפך
בתוכה הדרים.	בכנפי שחרים...

יהודה הלוי

פגישה עם ספן יהודי בנכר

לראות את העולם והוא עזב את עיירתו ונדד לכרכי הים. ומאז הוא נודד בשבעת הימים. "מנוחה אני מרגיש רק על פני הים המרגיע". "לאחרים יש בית, יש פינה על היבשת — ביתי על הים". ואהב הוא אהבה עזה את הים שהוא רואה בו חזות הכל. תוך כדי שיחה הפלטתי, כי חוזר אני ארצה. — "באיזו אניה?" — "באניה עברית, קדמה". במקרה שמע את שם אניה זו והוא היה כולו נלהב לעצם האפשרות של קיום אניה עברית, על מלחיה ועובדיה העבריים. הוא חזר ושאלני: האמנם ישנם מלחים עבריים, צי עברי, שמפליגים מחופי מולדת וחוזרים אליה. הכל נראה בעיניו כאגדה... ובצאתנו את הסירה הזמניתי לבוא למחרת לנמל לראות — מרחוק, זה יספיק לי... — את "קדמה". והוא בא ולא שבע מראות את הבחורים-הספנים שלנו. משנפרדנו אמר: "חבל, חבל שהקדמתי להוולד בחמשים שנה. אני התגלגלתי לים בשל חוסר מולדת ואילו הבחורים הללו התגלגלו לים בשל היות להם מולדת"... ועיניו נדלקו במין ערגון וכמיהה ובמין גאווה על מורשת הים שיוכל למסרה עתה לידים נאמנות ואמיצות של ימאי ישראל...

ש.

רבים מאנשי הקורס: הנה בעוד זמן מה ניכנס לתפקיד מסויים. מהו בדיוק הדבר שאצטרך לעשותו, היכן מקומי במנגנון האניה? מהי סמכותי בנוגע לאנשים? מה מותר לי ומה אסור לי לדרוש מאתם? מה הם האמצעים והעונשים שמותר לי להשתמש בהם כדי להביא את האנשים לציית לפקודותי, לפקודות ולא לי כ־סובייקט. ואני חושב שאף אחד מאתנו לא ידע כיצד להתנהג אם לא יהיה תקן קבוע המגדיר את הכל. בלי תקן זה, גם נשיאת סרטים, לא תעזור בהשלטת סדר בחיינו הצבאיים והימאיים.

משה קויפמן

מתוך עלון "קורס החובלים"

על שפת ימה של מרסיי. על הטיילת שליד "הנמל הישן" מטיילים להם להנאתם זוגות שונים. בעלי הסירות מכריזים בקול־קולות על טיול נעים, רק במאה פרנק, לעבר המבצר "אייף".

לאט לאט מתאסף קהל מ־כל המינים: בטלנים, תיירים ומבלי־עולם... אנו יורדים אל הסירה. לעיני מזדקרת דמות גבוהה וחסונה של מלח מגודל שער וזקן ומקועקע כתובות קעקע רבות. מלח בן מלחים! אבל האף שלו... מקומו יכירו יותר בישיבות ליטה מאשר על גבי ימים. וכנראה אף אפי היהודי משך את שימת־לבו ועינינו עקבו ובלשו זה אחר זה. פתאום התרומם גל־מים כביר והציף את הסירה ובאופן אינסטינקטיבי נאחזנו זה בזה. אגב כך התפתחה בינינו שיחה קצרה בצרפתית רצוצה ובה סיפר לי, כי מלח פלמי הנהו ומיד עבר לדבר בפלמית שלמעשה היתה אידיש שבורה הדומה ל־"קונ־גרס דויטש". משראתי כך ניסיתי אף אני לדבר "פלמית", אלא שמרצעת האידיש שלי נזדקרה ביותר. וב־ן־שיחי שאלני פשוט: "פון וואָנען קומט א איד?" התברר שמלח "פלמי" זה אינו אלא יהודי מגליציה, שתקף עליו חשקו — בהיותו נער, כלפני 60 שנה —

בתואר של סמל או קצין, בלי להגדיר באופן מדויק את סמכותו, רשותו בפיקוד ואת אחריותו. אצלנו סמכותו של כל סמל או מפקד איננה מוגדרת. אנו נוה־גים על פי שיגרה לפי דרגות וסמכות מקבילות לצבא האנגלי. אבל יש עכשיו בין חיילינו רבים שאינם מכירים את מבנהו של הצבא האנגלי וכל תקנות המשטר האנגלי בשבילו הן כשפה סינית. אינני יודע לפי איזה צבא עלינו לארגן את צבאנו, ולפי איזו אסכולה לנהוג. העיקר הוא שכל חייל וכל מפקד ידע בבירור מהו ואיפה הוא מקומו, ולכן הצורך הדחוף בתקנון. לא פעם התעוררה אצלי השאלה, ובדאי התעוררה גם אצל

כלבי-הים

אם כי כלבי הים שוכנים באוקינוס הגדול ורחב-הידיים, הרי בכל זאת אינם דרים במפוזר והם נמשכים ל"חיי חברה". מקום כנוסם השנתי הוא החוף הפא-טאגוני של האוקינוס השקט, שם הם מתכנסים על שטח של 90 ק"מ מרובעים (15 ק"מ באורך ו-6 ברוחב). כאן מת-אספים באביב כלבי הים מכל קצוות האוקינוס השקט. כאן הם מוצאים להם בנות-זוג, פרים ורבים — וכאן הם גם נופלים חללים מידי הציידים.

כלבי הים נושאים להם כמה וכמה נשים, אין אצלם מונוגמיה. הגברים מסד-רים להם "הרמון נשים" ממש ובקנאות רבה הם שומרים על נשיהם שלא יגע בהן חלילה "גבר" זר. הם נשארים נאמ-נים להן עד יום מותם. התוצאה מדרך נשואים זאת היא: ש"גברים" רבים בטלנים ושלומיאלים נשארים בלי בת-זוג. כל דאלים גבר, מי שחוק תופס לו נשים ואת הרוקים שלא הצליחו לתפוס להם נשים מגרשים מהעדר מחשש שמא יהרסו את מוסדות המשפחה של אחרים... הרוקים דרים לחוד, במרחק מה מהעדר והם יוצרים כעין "מועדון רוקים" בלונ-דון...

בחדשי ינואר-פברואר מאוכלס מאד, או מכולב, החוף הפאטאגוני. מספרם של כלבי הים מגיע אז בערך לששים אלף, ואז גם מתחיל הצייד עליהם.

כלבי הים אינם נפחדים מפני בני-אדם. מטבעם הם מסורבלים, אדישים ועצלנים והם משמשים, איפוא, מטרה מצוינת לציידים, המתקרבים אליהם בלי כל פחד ומורא. בצייד החורף יורים הציידים רק בגברים — בגברות ובילדים אינם נוג-עים לרעה. אז משמידים אותם לאלפים. והאלמנות והיתומים בורחים בפחד-זוועה

הימה. אך אינם מצליחים להמלט מגור-לם. בחדשי מאי-יוני מתחדש הצייד. ועתה ממיתים כבר גם את הגברות, בא-שר צאצאיהם גדלו כבר בינתיים ויוכלו "להסתדר" בלי עזרת אמהותיהם. עורות הכלבים והשומן מעובדים בבתי חרושת מיוחדים לכך.

ספינת הקיטור הראשונה

בשנת 1812 נבנתה באירופה ספינת הקיטור הראשונה ע"י הנרי בייל. הוא קראה בשם "קומטה" (כוכב שביט) — "הקומיטה" של הנרי בייל התחילה להלך בנהרות אנגליה.

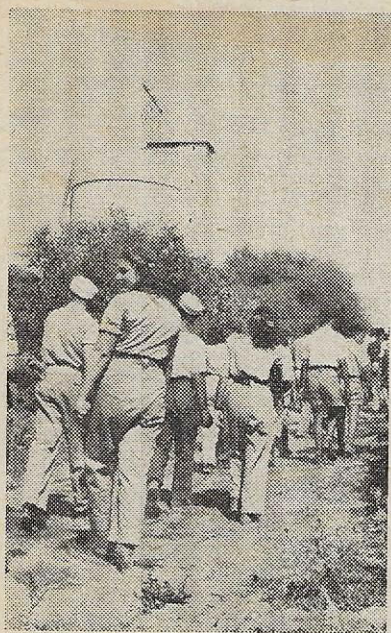
עד שנת 1818 היו ספינות הקיטור מהלכות רק בנהרות, ועדיין לא העזו לצאת לים הפתוח. הראשון אשר העז להוציא את ספינת הקיטור שלו אל הים היה האנגלי ג'ורג' דוד. ספינתו היתה מצוידת במנוע של קיטור וגם במפרשים לשעת חרום. הוא השיט את ספינתו ממפרץ קליד אל נהר תמזה דרך הים. הספינה הראשונה שחצתה את האוקי-נוס היתה "סוונה", ספינה לא גדולה מצוידת במנוע-קיטור ובמפרשים. ארכה היה בערך (כגודל ספינתו של קולומ-בוס) ! ונפחה כדי 300 טון. "סוונה" יצאה מנמל סוונה שבאמריקה ב-27 באפריל בשנת 1819 והגיעה לליברפול שבאנגליה כעבור 26 ימים. בהפליגה ע"י קיטור 18 ימים, והשאר ע"י מפרשים.

ספינת הברזל הראשונה

המלחמה בין העץ ובין הברזל בבנין ספינות נסתיימה בנצחוננו המוחלט של הברזל. רק שלד של מתכת יכול היה להחזיק את כל כובד הספינות העצומות ומנועיהן הגדולים.

הספינה הגדולה הראשונה שנבנתה ברזל היתה "גרייט בריטן" שנפחה הגיע כדי 3500 טון ומכונת הקיטור שלה היתה בת 1000 כוחות סוס.

אנשי גח"ל בחיל-הים

גח"ל בטיול

חיל הים יכול להתגאות בזה שהנה אחת החטיבות המעטות בצבא-ההגנה לישראל אשר דאגה ברצינות לחבריה החדשים. שעורים לעברית נערכים בכל האניות ובכל הבסיסים. עתה נתמנה מקשר מיוחד שיטפל באנשים אלה, שתביעותיהם ועניניהם שונים מזה של ה"צברים" וחניכי בתי-הספר שלנו. "בית המלח" בחיפה מארגן אחת לשבוע טיולים בשביל אנשי גח"ל — כי הכרת הארץ הוא הדבר שהם רוצים בו בראש וראשונה. בסימניון לדוברי אנגלית שאורגן ע"י המה"ר משתתפים גם אנשי הצי במספר לא מועט.

העיקר הוא שאחים אלה מעבר לים יכירו אותנו ואת ארצנו, לא רק מבחוץ — וידעו כי הצבר, שקליפתו עוקצת, מתוק הוא מבפנים.

ואז — אז לא ירצו עוד לחזור לגולה — גם לטובה שבגלויות.

הם באים מכל קצוי תבל — לעזור לעם ישראל במלחמתו.

"אבי יליד פולין", הסביר מלח צעיר אחד. "אמי נולדה בהונגריה. אחי נולד בהודו, ואני — יליד אנגליה".

משפחה יהודית טיפוסית...

"אבל בני יוולד בארץ-ישראל!" מכריז הבחור.

משום ששבע-נדודים הוא, יודע הבחור כי ארץ-ישראל היא חוף מבטחים. אבל לא כל אנשי גח"ל מבינים זאת. רבים באו מארצות מסודרות, הם לא סבלו מעולם מאנטישמיות. הם באו אלינו מתוך הכרה שעם ישראל, בתור עם, צריך שתהיה לו מולדת.

הם הגיעו אלינו בימים טרופים, ומצאו ארץ במבוכה. והם נתקלו כאן בבליי מנהגים, שאינם מנהגי העולם החיצוני. אנשים אלה אינם מבינים כיצד אפשר לחיות מבלי להגיד "סליחה" ו"בבקשה" על כל צעד ושעל.

שלושת המוסקיתרים של גח"ל בכרמי זכרון

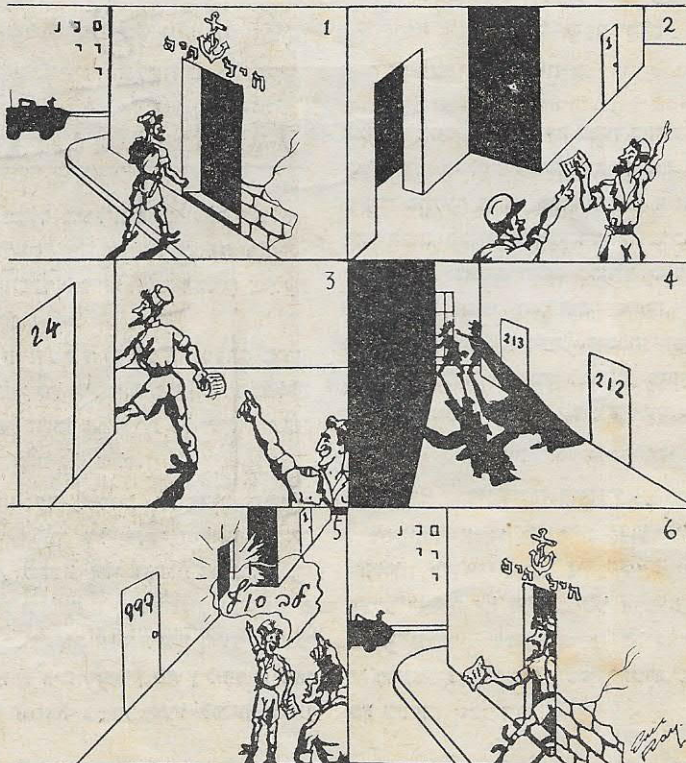
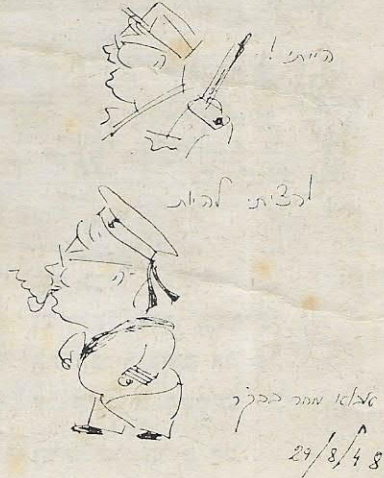
הם טוענים כי נתקלו אצלנו בחוסר תשומת לב לזולת, אי-התחשבות ברגשותיו של השני.

א. „בקשת העברה שנשלחה באמצעות
 „תבת הימאי“ לקצין א. כ. א.
 ב. מכתב שאינו טעון פרושים.
 ג. מכתב-זעקה של איש גח"ל התועה
 במסדרוני המטה.

במדור זה נפרסם מכתבי חברים. שלושת
 המכתבים המתפרסמים כאן — שלושה נוס-
 חות הם :

בבית המלח

כימאי הנמצא בחיפה והאוכל לפעמים
 בבית-המלח רוצה אני להעיר על הקלויים
 בחדר האוכל.
 חדר האוכל הוא קטן מאד ואוכלים ב„חלופי
 משמרות“. כלום אי-אפשר למצוא חדר אוכל
 יותר גדול? נדמה לי שיש דרך פשוטה
 ביותר: להתקין יריעת-בד גדולה על הגג
 הגדול השטוח ולסדר שם את חדר-האוכל.
 שם לא יצטרכו להכות זמן רב לתור ולא
 „יעמוד אחד על ראשו של השני“ ויאכלו
 כלם ברווח ובאוויר צח. האוכל בחדר הצר
 הוא לפעמים ענוי ממש. אמנם דברים קטנים
 הם אלה, אך הם הם הקובעים את דמות
 בית-המלח. שמעון ג.

פנת הזמר

מלים: לאה גולדברג רוחות הים מזמזמים מגינה: ורדינה שלונסקי

נצא נרקד במעגל,
נשיר כל שיר, נרדף כל גל.
את הפדור נזרק אל ער,
אל השמים, השמים.
הרוח קל, הרוח חם
ומצלצל הצחוק הקר;
יפה הצחוק על שפת הים
שבצתים, שבצתים.

רוחות הים מומזמים
והגלים שרים הומים,
הים זורק פה יהלמים
אל השמים, השמים.
במרחקים תופה ספינה,
מפרש לכן כצננה.
היום יפה כל מנגינה
שבצתים, שבצתים.

פנת הסעד

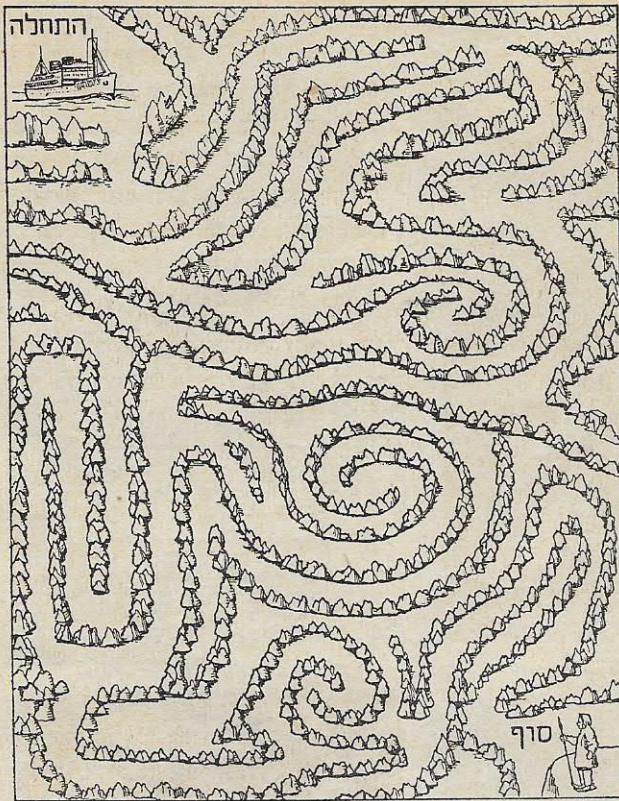
תמיכה למשפחתו למחלקת הסעד בחיפה שתת-
קשר עם מחלקת הסעד בת"א וכן להפך.
משרד מחלקת הסעד למרחב ת"א היא כרגע
בתל-אביב, בבנין מלון סן-רמו לשעבר. מחל-
קת הסעד למרחב חיפה מטפלת בכל עניני
הסעד של אנשי חיל-הים בחיפה, בבסיס
בת-גלים, אנשי האניות, קיסריה וטנטורה.
משרד מחלקת הסעד למרחב חיפה היא
כרגע בחיפה בבנין "בית-המלח", רחוב
מוכאליס.

חברים בשבי

מרשימת אנשי חיל-הים שנעדרו לאחר
הפעולה ב"18.7 בגב, נודע עד עתה ע"י
הצלב האדום על המצאם של ארבעה חברים
בשבי המצרי, שמותיהם: (1) אליעזר הררי,
(2) רונצוויג משה, (3) קומפינו יעקב, (4) משה
בן עזרא.

מחלקת הסעד בחיל-הים מחולקת לשלושה
אגפים עקריים. (א) מחלקת הסעד במטה;
(ב) מחלקת הסעד למרחב תל-אביב (וג) מחלקת
סעד למרחב חיפה.
מחלקת הסעד במטה נמצאת בבנין
המטה הראשי של חיל-הים, היא הנה המחלקה
הראשית של הסעד המפקחת על יעילות עבו-
דת הסעד בחטיבה כולה.

מחלקת הסעד למרחב תל-אביב מטפלת
בכל עניני הסעד של אנשי חיל-הים בתל-
אביב, יפו, סידנא עלי וגבעת-אולגה. נוסף
לזה מטפלת מחלקה זו בכל הענינים הקשורים
לתמיכה המשפחתית הנתנת ע"י הוועד הישובי
לכל אנשי חיל-הים שבארץ מחוץ לחיפה. ימאי
תל-אביבי הנמצא בחיפה יכול לפנות בענין

מצא נא את הדרך
בה תעבור הספינה
מ"התחלה" עד ה"
סוף".

חידות

א

איש אחד עמד על שפת הים והביט במש-
קפת על סירה שהתקרבה לחוף. המשקפת
מגדילה פי שלושה. נשאלת השאלה: הגדל
גם המרחק שבין החוף והסירה המתקרבת?
ד

אניה עוברת במהירות של 36 קילומטר
לשעה בהמצאך באניה קפצת למעלה והיית
באוויר שניה אחת.

נשאלת השאלה: כשתשוב לספון האניה
האם תהיה באותו מקום שהיית שם קודם
לכך? ואם לא באותו מקום — נשאלת
השאלה להיכן קרוב המקום החדש — לחלק
הקדמי של האניה או האחורי של האניה?

ב

ספינה עגנה בנמל. בצדה היה תלוי סולם
שהיה שקוע בחלקו במים. מעל פני המים
נמצאו 10 שלבים של הסולם. המרחק בין
שלב לשלב הוא חצי מטר. כעבור זמן הת-
חילה גאות הים, והמים גאו כדי שני מטרים.
כמה שלבים ימצאו בשעת הגאות מעל פני
המים?

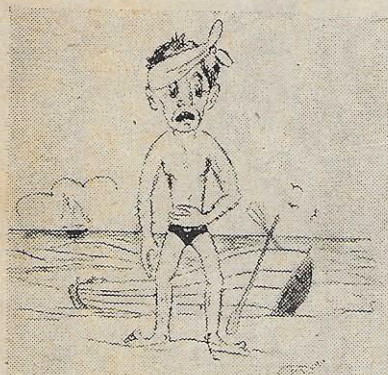
ג

שני אנשים הפליגו באניה. אחד עמר על-
יד חרטום האניה ואחד בקצה השני (ממול
החרטום). הם שיחקו בכדור יד.
למי היה נוח וקל יותר לזרוק את הכדור
— לעומד בחרטום או לחברו?

חיל-הים בתחרויות ספורט מירונים בראי עקום

מן הקל (הגית...) אל הכבד (הים...)

„אין דבר, גם נלטון הקיא!“

„הוי רץ כצבי וגבור כארי לעבודת הבורא...
למפקד הבורק
(מהוי הפלוגה הדתית)“

עם בסוס האמון הגופני ברוב הבסיסים התחילו תחרויות-ספורט בין בסיסים, חטיבות ופלוגות. תחרויות אלו ערכן רב לפיתוח תכונות קרביות של המלח. כגון: התמצאות מהירה, זריזות, רוח קרבית, רצון לנצח. למשחקים האלה יש גם חשיבות רבה להפגת המתיחות שבעבודתו הקשה והמעייפת של המלח. אין כמשחק לבידור הנפש ופיתוח רגש קבוצתי ויחסים ידידותיים בין השחקנים.

כדור-רגל

בסוף חודש אוגוסט התקיימה תחרות כדור-רגל בין חטיבת הע"ץ ובין המחנה הימי בחיפה. התוצאות 1:3 לטובת חיל-הים. בתחרות שניה בין שתי הקבוצות הנ"ל שהתקיימה בשבת שעברה הפסיד חיל הים בתוצאה 4:3.

כדור-עף

ב-29/8 התקיימה תחרות בין מחנה תחבורה בן-עמי ובין סידנא-עלי. התוצאות 1:2 לטובת מחנה התחבורה.

שחיה

מרכז „הפועל“ בחדרה ארגן ב-4/9 תחרות פתוחה בין השחינים המעולים ביותר אשר בשרות חיל-הים. בתחרות זו התקיים גם משחק בכדור-מים בין נבחרת חיל-הים וחטיבת „גולני“ שהסתיים ב-1:4 לטובת חיל-הים (0:1 במחצית הראשונה).

משחק זה, שהשתתפו בו שתי קבוצות שחקנים בעלי דרגה גבוהה, עמד על רמה טכנית וטקטית יפה והיה מלא מתח ספורטיבי וקרבי. יזמת ההתקפה היתה כל הזמן בידי אנשי חיל-הים. נבחרת חיל-הים שהופיעה זו הפעם הראשונה בהרכבה המלא, הוכיחה, כי היא קבוצה בעלת דרגה גבוהה.

„דמקה“

בסידנא-עלי נסתיימה תחרות „דמקה“ פתוחה שנמשכה כחודש ימים. רבים השתתפו במשחק זה שנסתיים בחלוקת תעודות למנצחים.

מ. גלבז (קלפוס)